

CENTRUM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ

W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W BYDGOSZCZY

85-950 Bydgoszcz, ul. Toruńska 147

tel. 52 36 04 300, fax 52 36 04 341

e-mail: sekretariat@pup.bydgoszcz.pl

<http://bydgoszcz.praca.gov.pl> NIP 953-23-64-428

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy za 2015 rok

Bydgoszcz, październik 2016 rok

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział 1. Analiza sytuacji na lokalnym rynku pracy	6
1.1. Ogólna sytuacja na rynku pracy w Bydgoszczy i powiecie bydgoskim	6
1.2. Analiza bezrobotnych i wolnych miejsc pracy zarejestrowanych w PUP w Bydgoszczy według wielkich grup zawodowych	13
1.3. Analiza bezrobotnych i wolnych miejsc pracy zarejestrowanych w PUP Bydgoszczy według elementarnych grup zawodów.....	19
Rozdział 2. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych	30
2.1. Zawody deficytowe i maksymalnie deficytowe według elementarnych grup zawodów	30
2.2. Zawody zrównoważone według elementarnych grup zawodów	32
2.3. Zawody nadwyżkowe i maksymalnie nadwyżkowe według elementarnych grup zawodów.....	33
Rozdział 3. Analiza rynku edukacyjnego	35
3.1. Liczba oraz struktura absolwentów i bezrobotnych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych według poziomu wykształcenia.....	35
3.1.1. Liczba oraz struktura absolwentów i bezrobotnych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w Bydgoszczy według elementarnych grup zawodów.....	36
3.1.2. Liczba oraz struktura absolwentów i bezrobotnych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w powiecie bydgoskim według elementarnych grup zawodów.....	39
Rozdział 4. Badanie kwestionariuszowe przedsiębiorstw	41
4.1. Metodologia badania kwestionariuszowego przedsiębiorstw	41
4.2. Charakterystyka próby badawczej.....	41
4.3. Deklarowane przez pracodawców zmiany w zatrudnieniu w 2015 roku	43
4.3.1. Deklarowane przez bydgoskich pracodawców zmiany w zatrudnieniu w 2015 roku.....	43
4.3.2. Deklarowane przez pracodawców z powiatu bydgoskiego zmiany w zatrudnieniu w 2015 roku.....	48
4.4. Proces rekrutacji pracowników w 2015 roku w badanych przedsiębiorstwach.....	53
4.4.1. Proces rekrutacji pracowników w 2015 roku w badanych przedsiębiorstwach – miasto Bydgoszcz.....	53
4.4.2. Proces rekrutacji pracowników w 2015 roku w badanych przedsiębiorstwach – powiat bydgoski	55
4.5. Współpraca przedsiębiorstw z Powiatowym Urzędem Pracy.....	58
4.6. Prognoza lokalnego rynku pracy na rok 2016	60
Rozdział 5. Podsumowanie	65

Wstęp

Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy prowadzi monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych zgodnie z zapisami *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2015 r. Nr 149 z późn. zm.). Jest to jedno z zadań samorządu województwa oraz powiatu w zakresie polityki rynku pracy i stanowi źródło danych na temat poziomu popytu i podaży na rynku pracy.

W 2015 roku raport opracowany został w oparciu o „nową metodologię prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy” opracowaną na zlecenie Departamentu Rynku Pracy w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej oraz Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich przez Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych Sp. z o. o.

Nowa metodologia wprowadziła szereg zmian dotyczących sposobu definiowania zawodów deficytowych i nadwyżkowych, zakresu wykorzystywanych źródeł danych oraz sposobu prezentacji wyników monitoringu. W świetle wskazanych zmian:

- ✚ **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych** definiowany jest jako proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania się popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków oraz prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego;
- ✚ **zawodami deficytowymi** określa się zawody, na które istnieje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba bezrobotnych w danym zawodzie. Na potrzeby opracowania rankingu zawodów deficytowych zdefiniowano je jako te, dla których liczba ofert pracy jest wyższa niż liczba bezrobotnych, odsetek długotrwale bezrobotnych jest nieznaczny, a odpływ bezrobotnych przewyższa ich napływ w danym okresie sprawozdawczym;
- ✚ **zawodami zrównoważonymi** określa się profesje, na które na rynku pracy występuje zapotrzebowanie zbliżone do liczby bezrobotnych w danym zawodzie. Na potrzeby opracowania rankingu zawodów zrównoważonych zdefiniowano je jako te, dla których liczba ofert pracy jest zbliżona do liczby

zarejestrowanych bezrobotnych, odsetek bezrobotnych długotrwale jest nieznaczny, a odpływ bezrobotnych przewyższa ich napływ w danym okresie sprawozdawczym;

- ✚ **zawodami nadwyżkowymi** określa się zawody, na które istnieje na rynku pracy niższe zapotrzebowanie niż liczba bezrobotnych w danym zawodzie. Na potrzeby opracowania rankingu zawodów nadwyżkowych zdefiniowano je jako te, dla których liczba ofert pracy jest niższa niż liczba bezrobotnych, długotrwale bezrobocie jest relatywnie wysokie, a napływ bezrobotnych przewyższa ich odpływ w danym okresie sprawozdawczym.

Identyfikacja zawodów deficytowych i nadwyżkowych odbywa się poprzez łączne, analityczne zastosowanie trzech wskaźników: dostępności ofert pracy, długotrwałego bezrobocia i płynności bezrobotnych. W związku z tym tylko nieznaczna część zawodów (około 10-15%) przynależy do zawodów deficytowych, zrównoważonych lub nadwyżkowych. Pozostałe zawody mają status analitycznie nieokreślony.

Raport opracowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy, obejmujący ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych, bazuje na danych pozyskanych z systemu *Syriusz Std* (w zakresie ilości i struktury osób bezrobotnych, zarejestrowanych wolnych miejscach pracy i miejscach aktywizacji zawodowej) oraz Systemu Informacji Oświatowej Ministerstwa Edukacji Narodowej (w zakresie uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych oraz absolwentów szkół ponadgimnazjalnych). Ponadto w niniejszym raporcie wykorzystywane zostały informacje ze zrealizowanego przez bydgoski PUP badania kwestionariuszowego przedsiębiorstw na lokalnym rynku pracy (dotyczyło ono struktury zatrudnienia oraz planów zmiany w tym zakresie).

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych sporządzany jest w celu:

- określenia kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na powiatowym rynku pracy,
- stworzenia bazy informacyjnej dla przewidywania przemian struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym,
- określenia odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych dla zapewnienia spójności z potrzebami rynku pracy,

- korekty poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym,
- usprawnienia poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów oraz kwalifikacji deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy,
- ułatwienia realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

W ramach monitoringu zawodów opracowywane są informacje sygnałne, zawierające rankingi zawodów deficytowych i nadwyżkowych za I oraz II półrocze danego roku, jak i raport roczny, zawierający część opisową oraz roczny ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

W niniejszym raporcie znajdują Państwo informacje na temat:

- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- zawodów deficytowych i nadwyżkowych na terenie Bydgoszczy oraz powiatu bydgoskiego,
- analizy rynku edukacyjnego,
- omówienia wyników badania kwestionariuszowego przedsiębiorców,
- prognozy lokalnego rynku pracy.

Raport kończy podsumowanie przeprowadzonych w ramach monitoringu zawodów analiz. *Na początku października 2016 r. zmianie uległy tabele roczne za rok 2015 agregujące dane wykorzystywane do monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. W związku z powyższych pojawiła się konieczność ponownego przygotowania raportu, uwzględniającego zmianę danych. Niniejsze opracowanie stanowi zmienioną i zaktualizowaną wersję raportu o tym samym tytule (z kwietnia 2016 r.).*

Rozdział 1. Analiza sytuacji na lokalnym rynku pracy

1.1. Ogólna sytuacja na rynku pracy w Bydgoszczy i powiecie bydgoskim

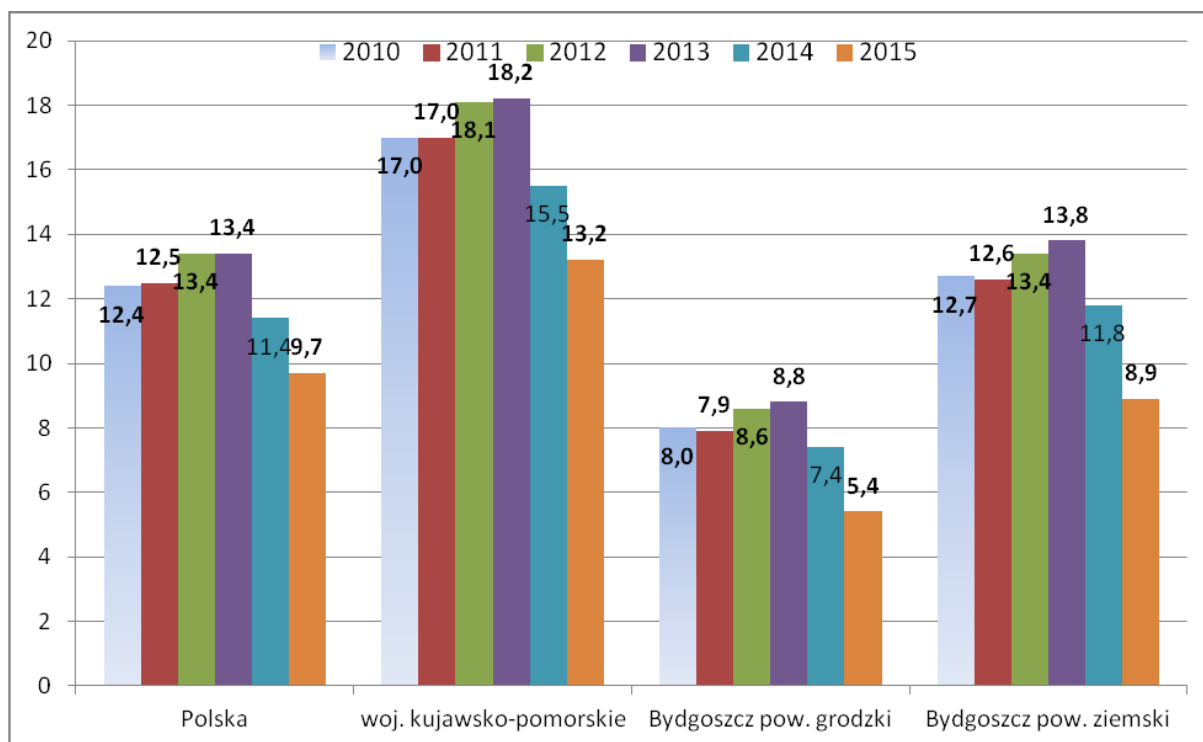
Według stanu z końca 2015 roku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego udział osób bezrobotnych w liczbie osób aktywnych zawodowo wyniósł 13,3%, co lokowało region na drugim miejscu w kraju pod względem najwyższej stopy bezrobocia razem z województwem zachodniopomorskim. Dla porównania stopa bezrobocia dla kraju była o 3,5 pkt. procentowego niższa od tej dla województwa kujawsko-pomorskiego. W stosunku do 2014 roku nastąpił spadek wartości stopy bezrobocia w regionie o 2,2 pkt. procentowego – wynosiła ona 15,5% (była zatem o 4,1 pkt. procentowego wyższa od wartości dla całego kraju).

W Bydgoszczy w końcu 2015 roku stopa bezrobocia wynosiła 5,4%. W stosunku do 2014 roku nastąpił spadek o 2 pkt. procentowe. Wartość stopy bezrobocia osiągnięta w mieście Bydgoszczy była najniższa w województwie kujawsko-pomorskim w porównaniu z pozostałymi miastami.

W powiecie bydgoskim stopa bezrobocia wynosiła 8,9% w analizowanym okresie, co uplasowało powiat na trzecim miejscu wśród powiatów województwa kujawsko-pomorskiego o najniższych wartościach omawianego wskaźnika. W stosunku do roku 2014 wartość ta zmniejszyła się o 2,9 pkt. procentowego.

Powyższe dane statystyczne pozwalają na stwierdzenie, że na tle województwa kujawsko-pomorskiego obszar działania PUP w Bydgoszczy w 2015 roku obejmował strefę stosunkowo korzystnej sytuacji na rynku pracy.

Wykres 1. Stopa bezrobocia w latach 2010-2015 (stan na koniec roku)

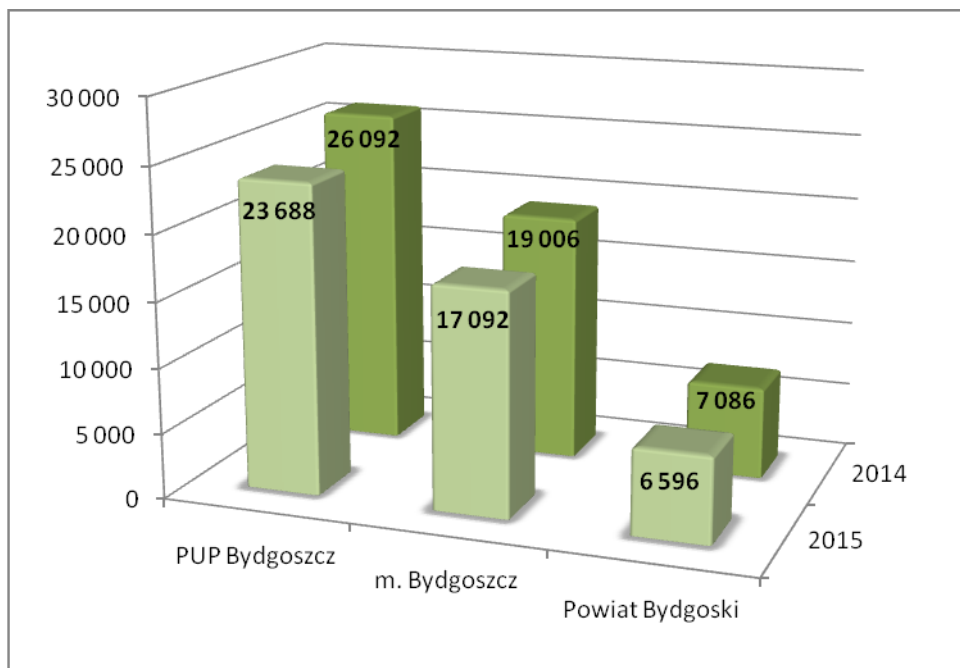

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy.

W 2015 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy zarejestrowało się 23 688 osób (w tym 11 899 kobiet). W porównaniu do ubiegłego roku odnotowano spadek rejestracji o 9,2% (w 2014 roku zarejestrowały się 26 092 osoby, w tym 13 207 kobiet).

W analizowanym okresie odnotowano rejestrację 17 092 mieszkańców Bydgoszczy, w tym 8 576 kobiet (mniej o 10,1% niż przed rokiem) i 6 596 mieszkańców powiatu bydgoskiego, w tym 3 323 kobiety (mniej o 6,9% niż przed rokiem).

Wykres 2. Nowe rejestracje bezrobotnych w 2015 roku

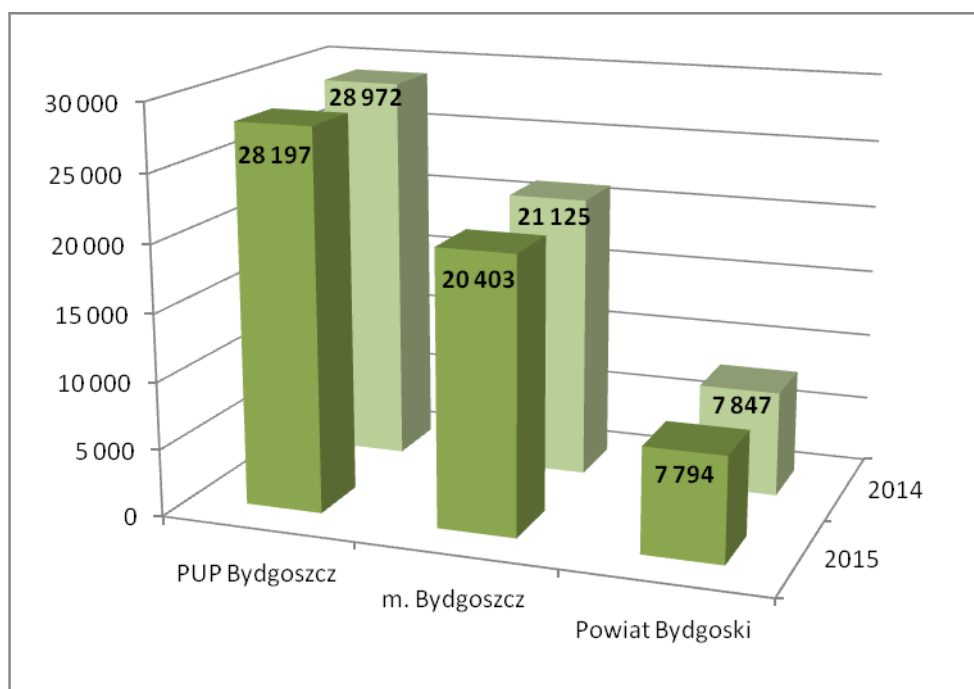
Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie MPiPS-01 *Sprawozdanie o rynku pracy za 2015 i 2014 rok*

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy w 2015 roku wyłączono z ewidencji 28 197 osób bezrobotnych, w tym 14 113 kobiet. W stosunku do 2014 roku nastąpił spadek liczby wyłączeń o 2,7%. W roku 2015 z powodu podjęcia pracy wyrejestrowano 12 390 osób bezrobotnych, to jest mniej o 0,9% niż rok wcześniej.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania osób bezrobotnych, w 2015 roku wyłączono z ewidencji 20 403 osoby z Bydgoszczy (mniej o 3,4% niż w 2014 roku) i 7 794 osoby z powiatu bydgoskiego (mniej o 0,7% niż w 2014 roku). Z powodu podjęcia pracy status osoby bezrobotnej utraciło w 2015 roku 9 030 mieszkańców powiatu grodzkiego (o 2% mniej niż przed rokiem) i 3 360 mieszkańców powiatu ziemskiego (o 2,3% więcej niż przed rokiem).

Wykres 3. Liczba osób wyłączonych z ewidencji w 2015 roku

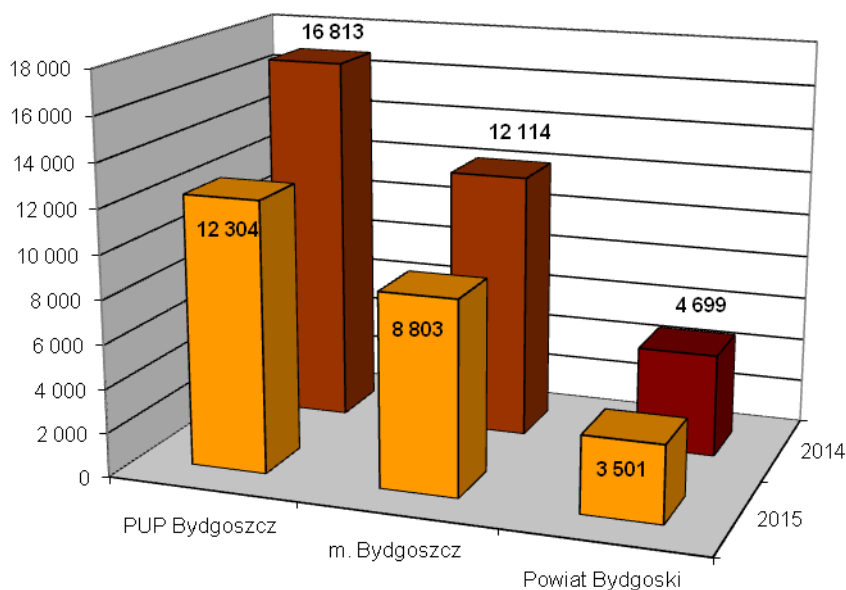

Źródło: opracowanie własne PUP Bydgoszcz 2016 r. na podstawie MPiPS-01 *Sprawozdanie o rynku pracy za 2015 i 2014 rok*

Według stanu w końcu 2015 roku w ewidencji PUP w Bydgoszczy pozostawały 12 304 osoby bezrobotne (w tym 6 657 kobiet). Ich liczba zmniejszyła się o 26,8% w stosunku do 2014 roku (liczba kobiet zmniejszyła się o 25%).

W Bydgoszczy w końcu 2015 roku zarejestrowanych było 8 803 osób bezrobotnych (w tym 4 672 kobiety). Ich liczba w stosunku do 2014 roku zmniejszyła się o 27,3% (liczba kobiet zmniejszyła się o 25,7%). W powiecie bydgoskim odnotowano rejestrację 3 501 osób bezrobotnych według stanu na koniec 2015 roku (w tym 1 985 kobiet). W porównaniu do roku wcześniejszego nastąpił spadek dynamiki rejestracji osób bezrobotnych o 25,5% (liczba kobiet w tej zbiorowości zmniejszyła się o 23,2%).

Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Bydgoszczy według stanu na koniec 2015 roku

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie MPiPS-01 *Sprawozdanie o rynku pracy za miesiąc grudzień 2015 i 2014 rok*

Wśród osób bezrobotnych można wyróżnić poszczególne kategorie charakteryzujące ich m.in. pod względem wieku, okresu pozostawania w ewidencji urzędu, czy też posiadanych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Poniżej dokonano analizy najliczniej reprezentowanych grup bezrobotnych.

Kobiety zarejestrowane w PUP w Bydgoszczy, jako osoby bezrobotne stanowiły 54,1% ogółu pozostających w ewidencji w końcu 2015 roku. Było ich 6 657. W stosunku do 2014 roku nastąpił spadek liczby kobiet w ewidencji PUP o jedną czwartą. Według stanu na koniec roku 2015 udział kobiet w zbiorowości osób zarejestrowanych w urzędzie zwiększył się o 1,3 pkt. procentowego.

W ewidencji PUP w Bydgoszczy według stanu na koniec 2015 roku znajdowało się 3 925 osób **bez kwalifikacji zawodowych**. Stanowiły one 31,9% ogółu osób zarejestrowanych w PUP w analizowanym okresie. Wśród nich znajdowały się 2 293 kobiety (stanowiące 34,4% ogółu zarejestrowanych kobiet). W stosunku do 2014 roku nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych o 27,9% (liczba kobiet w tej grupie zmniejszyła się o 23%). Udział omawianej grupy bezrobotnych w ogóle zarejestrowanych osób w PUP

w Bydgoszczy zmniejszył się w 2015 roku nieznacznie, jedynie o 0,5 pkt. procentowego.

Kolejną zbiorowością dość licznie reprezentowaną wśród osób bezrobotnych stanowią **osoby bez doświadczenia zawodowego**. W końcu 2015 roku było ich 1 597, w tym 979 kobiet. Osoby bez doświadczenia zawodowego stanowiły 13% ogółu zarejestrowanych w analizowanym okresie (w tym kobiety bez doświadczenia zawodowego stanowiły 14,7% ogółu kobiet). Porównując liczebność tej kategorii osób bezrobotnych na koniec roku 2015 do roku wcześniejszego zauważyć można spadek liczby tych osób o 39,6% (liczba kobiet zmniejszyła się tu o 35,8%). Udział osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego w obrębie zbiorowości wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych w analizowanym okresie zmniejszył się o 2,7 pkt. procentowego.

W ewidencji PUP w Bydgoszczy wyróżnić można również **grupę osób bezrobotnych pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy**. Zgodnie z *ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2015 r. Nr 149 z późn. zm.) do tej grupy należą:

- osoby do 30 roku życia (w tym wyróżniono również osoby do 25 roku życia),
- długotrwale bezrobotni,
- osoby powyżej 50 roku życia,
- osoby korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej,
- osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia,
- osoby posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- osoby z niepełnosprawnościami.

Według stanu z końca 2015 roku w ewidencji bydgoskiego urzędu pracy znajdowało się 10 506 osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (w tym 5 781 kobiet). Stanowili oni 85,4% ogółu bezrobotnych (kobiety z tej kategorii bezrobotnych stanowiły 86,8% ogółu zarejestrowanych kobiet). W porównaniu do 2014 roku ich liczba zmniejszyła się o 27,7% (liczba kobiet spadła o 25,6%). Natomiast udział tej kategorii bezrobotnych pośród wszystkich zarejestrowanych osób zmniejszył się w 2015 roku o 1 pkt. procentowy.

Wśród osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w PUP w Bydgoszczy według stanu na koniec 2015 roku

najliczniej reprezentowane były osoby długotrwale bezrobotne. W tej sytuacji znajdowały się 6 353 osoby (w tym 3 583 kobiety). Ich udział w ogóle bezrobotnych wynosił 51,6% (kobiety długotrwale bezrobotne stanowiły 53,8% ogółu zarejestrowanych kobiet). W stosunku do stanu z końca 2014 roku liczba długotrwale bezrobotnych zmniejszyła się o 29,9% (liczba kobiet w ramach tej kategorii spadła o 27,5%). Ich udział w ogóle bezrobotnych zmniejszył się natomiast o 2,3 pkt. procentowego (udział kobiet długotrwale bezrobotnych zmniejszył się o 1,9 pkt. procentowego). Oznacza to, że w analizowanym okresie ogólne proporcje osób trwale bezrobotnych w stosunku do ogółu bezrobotnych uległy jedynie niewielkim zmianom.

Obserwowany jest jednocześnie **wysoki udział wśród bezrobotnych** będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy **osób powyżej 50 roku życia.** W końcu 2015 roku w ewidencji PUP w Bydgoszczy pozostawało 4 081 osób powyżej 50 roku życia, w tym 1 690 kobiet. Wskazana grupa bezrobotnych stanowiła 33,2% ogółu zarejestrowanych osób (kobiety powyżej 50 roku życia stanowiły 25,4% ogółu kobiet). Porównując dane do stanu z końca 2014 roku można stwierdzić, że nastąpił spadek w tej grupie bezrobotnych o 19,6% (liczba kobiet spadła o 20%). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogóle bezrobotnych zwiększył się o 3 pkt. procentowe.

Wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy wyszczególnić można również **osoby do 30 roku życia.** Według stanu na koniec 2015 roku w ewidencji PUP w Bydgoszczy zarejestrowanych było 2 717 osób ze wskazanej kategorii wiekowej. Wśród nich 63,9% stanowiły kobiety (1 736 osób). Osoby do 30 roku życia stanowiły 22,1% ogółu bezrobotnych (kobiety we wskazanym wieku stanowiły 26,1% wszystkich zarejestrowanych kobiet). W porównaniu do stanu z końca 2014 roku liczba młodych osób (w wieku do 30 roku życia) zmniejszyła się o 37,1%. Odsetek osób do 30 roku życia w ogóle zarejestrowanych osób w PUP w Bydgoszczy również się zmniejszył – o 3,6 pkt. procentowego.

Pośród osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Bydgoszczy według stanu na koniec 2015 roku 2 226 stanowiły osoby posiadające co najmniej jedno **dziecko do 6 roku życia.** Wśród tych osób znalazło się 1 788 kobiet. Wymieniona zbiorowość bezrobotnych (osoby z przynajmniej jednym dzieckiem) stanowiła 18,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w analizowanym okresie (analogicznie kobiety w omawianej grupie stanowiły 26,9% ogółu zarejestrowanych kobiet). W porównaniu

do stanu z końca 2014 roku ich liczba spadła o 31,9%, natomiast udział wśród ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych zmniejszył się o 1,3 pkt. procentowego.

W 2015 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy zgłoszono 23 347 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej (w tym 3 626 miejsc zgłosili pracodawcy z powiatu bydgoskiego). W stosunku do 2014 roku było ich o 17,4% więcej. Wśród wymienionych wolnych miejsc pracy wyszczególnić można propozycje pracy subsydiowanej. W 2015 roku zgłoszono 4 238 tego typu miejsc pracy (w tym 1 395 zgłosili pracodawcy z terenu powiatu bydgoskiego). W porównaniu do stanu w 2014 roku liczba owych zgłoszeń wzrosła o 25,8%.

1.2. Analiza bezrobotnych i wolnych miejsc pracy zarejestrowanych w PUP w Bydgoszczy według wielkich grup zawodowych

W poniższej analizie wykorzystane zostały dane o strukturze bezrobotnych oraz wolnych miejscach pracy z systemu *Syriusz Std* oraz przygotowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu dane o liczbie ofert pracy zamieszczanych w Internecie. Informacje te udostępnione zostały przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w ogólnopolskim serwisie internetowym dostępnym pod adresem www.mz.praca.gov.pl.

Uwzględniając podział osób bezrobotnych według wielkich grup zawodów stwierdzić można, że w 2015 roku najliczniej reprezentowaną wśród bezrobotnych była grupa **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy**. Średnio w danym miesiącu w 2015 roku w ewidencji pozostawały 3 405 osoby posiadające zawód kwalifikujący się do wymienionej wielkiej grupy zawodów. W 2015 roku zarejestrowano łącznie 4 799 osób w grupie robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, co stanowiło 22,6% całego napływu bezrobotnych w analizowanym okresie. We wskazanej grupie zawodowej odnotowano w 2015 roku większy odpływ osób bezrobotnych od ich napływu. Liczba wyłączeń z ewidencji była o 20,6% wyższa od liczby nowych rejestracji i wyniosła 5 879 osób. W końcu 2015 roku w ewidencji PUP w Bydgoszczy pozostawało 2 926 robotników przemysłowych i rzemieślników (stanowili oni na koniec 2015 roku 25,9% ogółu bezrobotnych w ramach rejestrowanych wielkich grup zawodów). Wśród nich ponad połowę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (52,5%). W grupie zarejestrowanych robotników przemysłowych i rzemieślników

absolwenci (osoby mieszczące się w okresie 12 miesięcy od ukończenia szkoły) stanowili zaledwie 0,75%.

Drugą najbardziej liczną grupę zawodową bezrobotnych stanowili **pracownicy usług i sprzedawcy**. W roku 2015 w PUP w Bydgoszczy zarejestrowanych było przeciętnie 2 834 osób we wskazanej grupie (wartość średniomiesięczna). W 2015 roku zarejestrowano łącznie 4399 osób bezrobotnych w zawodzie zaliczającym się do grupy wielkiej pracowników usług i sprzedawców. Osoby z tej kategorii w analizowanym okresie stanowiły 21,1% całej zbiorowości zarejestrowanych bezrobotnych w ramach wielkich grup zawodów. We wskazanym okresie wyrejestrowano z ewidencji 5 469 osób bezrobotnych należących do omawianej grupy zawodowej. Odpływ bezrobotnych przewyższył napływ o 24,3%. W końcu roku pozostało w ewidencji 2 386 pracowników usług i sprzedawców, co stanowiło 21,1% ogółu bezrobotnych. Wśród nich nieco ponad połowę (54,2%) stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, a absolwenci jedynie 2,1%.

Specjaliści stanowili w 2015 roku trzecią najliczniej reprezentowaną wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Bydgoszczy wielką grupę zawodową. Średniomiesięcznie w analizowanym okresie rejestrowano 1 705 osób w tej grupie zawodowej. W 2015 roku odnotowano 3 857 rejestracji w zawodach wpisujących się w grupę specjalistów, co stanowiło 18,2% ogólnego napływu bezrobotnych we wskazanym okresie. W tym samym czasie wyrejestrowano z tej kategorii bezrobotnych o 12,8% więcej osób (4 349) niż zarejestrowano. W końcu 2015 roku w ewidencji PUP w Bydgoszczy pozostawało 1 506 specjalistów. Stanowili oni 13,3% ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych według stanu z końca tego roku. Wśród nich 37,1% stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, natomiast absolwenci obejmowali 7,8% tej zbiorowości.

W grupie wielkiej zawodów w kategorii **technicy i inny średni personel** w 2015 roku średniomiesięcznie rejestrowano 1 691 osób bezrobotnych. W analizowanym okresie odnotowano napływ techników i innego średniego personelu w wysokości 2 923 osób, co stanowiło 13,8% nowych rejestracji w 2015 roku. Wyrejestrowano, natomiast 3 418 osoby, które stanowią zbiorowość o 16,9% większą niż ta, którą zarejestrowano w danej grupie zawodów. W końcu 2015 w ewidencji PUP w Bydgoszczy widniały 1 503 osoby zakwalifikowane do grupy techników i innego średniego personelu. Ich odsetek w całej zarejestrowanej zbiorowości bezrobotnych w końcu 2015 roku wyniósł 13,3%. We wskazanej grupie

osoby długotrwale bezrobotne stanowiły niemalże jej połowę (48,3%), natomiast absolwenci jedynie 3,3%.

Pracownicy wykonujący prace proste to kolejna z wielkich grup zawodowych wyraźnie wpisujących się w zbiorowość osób bezrobotnych. Średnio każdego miesiąca zarejestrowanych było 1 583 osób we wskazanej kategorii. W 2015 roku zarejestrowano 2 377 pracowników wykonujących prace proste. Stanowiło to 11,2% napływu bezrobotnych w tym okresie. Wyrejestrowano natomiast w tym samym okresie 2 873 osoby, co stanowi wielkość o 20,9% większą niż ilość osób nowozarejestrowanych w ramach tej kategorii w analizowanym okresie. Na koniec 2015 roku w ewidencji pozostawało 1 387 osób wykonujących prace proste, co stanowiło 12,3% ogółu zarejestrowanych osób. Wśród nich ponad połowę (55,8%) stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, a zaledwie 0,9% absolwenci.

W pozostałych wielkich grupach zawodów średniomiesięcznie w 2015 roku rejestrowano mniej niż 1 000 osób. Ich łączna liczebność na koniec roku wynosiła 1 835 osób. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich wielkich grup zawodów przedstawione zostały w tabeli 1.

Tabela 1. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Bydgoszcz w 2015 roku według wielkich grup zawodów

Wielkie grupy zawodów	Bydgoszcz – powiat	Bezrobotni ogółem			Bezrobotni absolwenci (stan w końcu okresu)	Bezrobotni długotrwale (stan w końcu okresu)	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych (w zaokrągleniu do jednośc)
		Napływ w okresie	Odływ w okresie	Stan w końcu okresu			
Siły zbrojne	grodzki	8	12	1	0	1	4
	ziemski	3	3	0	0	0	0
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	grodzki	201	232	122	2	52	134
	ziemski	43	38	21	0	5	23
Specjaliści	grodzki	3065	3485	1 204	91	465	1 373
	ziemski	792	864	302	27	94	332
Technicy i inny średni personel	grodzki	2146	2519	1 126	37	550	1 280
	ziemski	777	899	377	13	176	411
Pracownicy biurowi	grodzki	896	1014	446	7	208	507
	ziemski	259	300	113	2	47	136
Pracownicy usług i sprzedawcy	grodzki	3161	3923	1 673	30	886	2010
	ziemski	1238	1546	713	20	408	824
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	grodzki	100	104	75	2	35	76
	ziemski	82	104	67	0	42	72
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	grodzki	3223	3 964	1997	12	1 037	2 364
	ziemski	1576	1915	929	10	498	1 041
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	grodzki	918	1163	549	2	272	650
	ziemski	346	435	199	1	110	233
Pracownicy wykonujący prace proste	grodzki	1 791	2178	1 059	9	590	1223
	ziemski	586	695	328	4	184	360

Źródło: Opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

W 2015 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy wpłynęło 23 656 ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Pracodawcy z terenu powiatu bydgoskiego zgłosili jedną szóstą (16,6%) wszystkich ofert, natomiast pięć szóstych ofert (83,5%) pochodziło od bydgoskich przedsiębiorców. W omawianym okresie na portalu *Zielona Linia*¹ (zielonalinia.gov.pl) udostępnione zostały 3 944 oferty pracy. Także i tu zdecydowaną większość z nich (97,3%) stanowiły wolne miejsca pracy proponowane przez bydgoskich pracodawców.

W 2015 roku pracodawcy najczęściej poszukiwali pracowników z grupy wielkiej zawodów **robotników przemysłowych i rzemieślników**. Pracodawcy zaoferowali 7 327 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej,

¹ Badanie ofert pracy zamieszczanych w Internecie prowadzone jest przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu. Badanie to obejmuje oferty pracy dostępne na portalu Zielona Linia (zielonalinia.gov.pl). Dane z każdego poniedziałku i środy kwietnia oraz października danego roku gromadzone są w ogólnopolskim systemie WUP Viator. Zweryfikowane przez WUP ogłoszenia automatycznie uogólniane są dla I oraz II półrocza danego roku.

co stanowiło nieco ponad jedną czwartą (26,5%) zgłoszonego zapotrzebowania na pracowników wielkich grup zawodowych w 2015 roku. Wedle rejestrowanych danych robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy poszukiwani byli przede wszystkim za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy, co przełożyło się na 96,1% zgłoszonych właśnie tam miejsc pracy. Głównie zapotrzebowanie zgłaszali bydgoscy pracodawcy (85,6%). Średniomiesięcznie w 2015 roku zgłaszano 997 wolnych miejsc pracy w zawodach wpisujących się do grupy robotników przemysłowych i rzemieślników.

Zauważyć także można, że w 2015 roku licznie poszukiwani byli **pracownicy wykonujący prace proste**. Pracodawcy zaoferowali w tej grupie zawodów 4 294 miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, co stanowiło 15,6% ogólnego, zgłaszanego zapotrzebowania na pracowników w 2015 roku. Średniomiesięcznie w 2015 roku pracodawcy zgłaszali w tej grupie zawodów 517 ofert pracy. Z analizy danych wynika, że za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy pracowników tych poszukiwali głównie pracodawcy bydgoscy (co stanowiło 85% zgłoszonych miejsc w tej grupie zawodowej i 97,2% zapotrzebowania).

Oferty pracy dla **pracowników usług i sprzedawców** (liczba ofert ogółem – 4 553) stanowiły 16,5% ogólnego zapotrzebowania na pracowników wielkich grup zawodów w 2015 roku. W tym przypadku średnia miesięczna liczba wolnych miejsc pracy w 2015 roku wynosiła 512. Podobnie jak we wcześniej omawianych przypadkach wśród przedsiębiorstw zainteresowanych zatrudnianiem przeważały firmy usytuowane na terenie Bydgoszczy (81,5% zgłoszonego zapotrzebowania w tej grupie zawodów), a miejscem udostępniania ofert był przede wszystkim Powiatowy Urząd Pracy (89,9%). Za pośrednictwem Internetu pracodawcy poszukiwali 462 osoby w zawodach odpowiadających grupie pracownicy usług i sprzedawcy, byli to wyłącznie pracodawcy z Bydgoszczy.

W 2015 roku poszukiwano 3 292 **specjalistów**. Średnio w miesiącu pracodawcy zgłaszali 385 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej w tej grupie zawodów. W tym przypadku oferty zgłaszane za pośrednictwem Internetu zbliżyły się do ofert zgłaszanych do PUP w Bydgoszczy. Tych pierwszych zanotowano 1 544, tych drugich zaś 1 748. Oferty internetowe stanowiły zatem aż 46,9% zgłoszonego zapotrzebowania na pracowników tej grupy zawodowej. Tak samo jak w dotychczas omawianych przypadkach, wśród pracodawców poszukujących specjalistów przeważali przedsiębiorcy bydgoscy (93%).

W sposób odczuwalny poszukiwani byli w 2015 roku również **operatorzy oraz monterzy maszyn i urządzeń**. Pracodawcy zgłosili w 2015 roku 2 656 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, co stanowiło 9,6% zgłoszonego zapotrzebowania na pracowników z wielkich grup zawodów. Średnio w miesiącu zgłaszano 288 ofert dla przedstawicieli tej grupy zawodowej. W sposób przeważający zapotrzebowanie zgłaszane było przez pracodawców z terenu Bydgoszczy (80,2%), za pośrednictwem urzędu pracy (95,7%).

W pozostałych grupach wielkich zawodów napływ ofert pracy w 2015 roku był niższy od 10%, a średniomiesięczna liczba ofert pracy wynosiła mniej niż 350. Szczegółowe informacje dotyczące zapotrzebowania dla wszystkich grup wielkich zawodów znajdują się w tabeli 2.

Za pośrednictwem Internetu w 2015 roku pracodawcy poszukiwali głównie *specjalistów* (39,1% zgłoszonego zapotrzebowania na portalu Zielona Linia), *techników i innego średniego personelu* (16,4%) oraz *pracowników usług i sprzedawców* (11,7%). Internet nie był wykorzystywany przez pracodawców poszukujących pracowników w zawodach wpisujących się do grup zawodowych *rolników, ogrodników, leśników i rybaków*.

Do urzędu pracy w 2015 roku pracodawcy zgłaszali głównie zapotrzebowanie na pracowników z grupy *robotników przemysłowych i rzemieślników* (29,8% zgłoszonego do PUP zapotrzebowania), *pracowników wykonujących prace proste* (17,6%) oraz *pracowników usług i sprzedawców* (17,3%). Najmniejsze zapotrzebowanie zgłoszono do PUP w zawodach *rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy* oraz *przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy* (obie grupy po 0,5% odnotowanego zapotrzebowania). Nie zgłoszono żadnych ofert w zakresie grupy zawodowej *siły zbrojne*.

Tabela 2. Liczba wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłoszonych w 2015 roku według wielkich grup zawodów

Wielkie grupy zawodów	Bydgoszcz – powiat	Napływ ofert pracy w okresie			Odsetek ofert subsydiowanych (%)	Średniomiesięczna liczba ofert pracy
		PUP	Internet	OGÓŁEM		
Siły zbrojne	grodzki	0	0	0	0	0
	ziemski	0	0	0	0	0
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	grodzki	96	415	511	7	44
	ziemski	18	11	29	0	2
Specjaliści	grodzki	1 572	1 490	3 062	19	356
	ziemski	176	54	230	39	29
Technicy i inny średni personel	grodzki	1 584	622	2 206	29	258
	ziemski	279	24	303	50	30
Pracownicy biurowi	grodzki	1 662	341	2 003	48	197
	ziemski	317	2	319	68	136
Pracownicy usług i sprzedawcy	grodzki	3 250	462	3 712	19	428
	ziemski	841	0	841	73	84
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	grodzki	52	0	52	12	4
	ziemski	55	0	55	20	5
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	grodzki	6 003	270	6 273	7	866
	ziemski	1 038	16	1 054	21	131
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	grodzki	2 015	115	2 130	6	219
	ziemski	526	0	526	15	69
Pracownicy wykonujący prace proste	grodzki	3 527	121	3 648	6	448
	ziemski	645	1	646	24	69
OGÓŁEM:	grodzki	19 761	3 836	23 597		
	ziemski	3 895	108	4 003		

Źródło: Opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

1.3. Analiza bezrobotnych i wolnych miejsc pracy zarejestrowanych w PUP w Bydgoszczy według elementarnych grup zawodów

Poniższa analiza dotyczy elementarnych grup zawodów posiadanych przez zarejestrowane osoby bezrobotne. Zgodnie z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności oznaczone są one 4-cyfrowym kodem zawodów i odpowiadają większej specjalizacji

kompetencji, związanych z dziedziną wymaganej wiedzy, stosowanych narzędzi i maszyn czy materiałów, produkowanych wyrobów lub świadczonych usług.

Według stanu z końca 2015 roku do **najliczniej reprezentowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy zawodów** mieszkańców Bydgoszczy zaliczali się: *sprzedawcy sklepowi* (11,2% zarejestrowanych osób), *pomoce i sprzętaczkę biurowe, hotelowe i pokrewne* (3,6%), *średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych* (2,6%) oraz *ślusarze i pokrewni* (2,5%). Szczegółowe informacje o zawodach bezrobotnych mieszkańców Bydgoszczy zamieszczone zostały w poniższej tabeli (tabela 3). Natomiast mieszkańcy powiatu bydgoskiego, oprócz *sprzedawców sklepowych* (12,7% zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie) oraz *ślusarzy i pokrewnych* (4,1%) najliczniej reprezentowani byli w zawodach *gospodarze budynków* oraz *murarze i pokrewni* (3,2%). Szczegółowe informacje na temat najliczniej reprezentowanych elementarnych grup zawodów według stanu z końca 2015 roku przedstawione zostały w tabeli 3.

Tabela 3. Osoby bezrobotne według najliczniej reprezentowanych elementarnych grup zawodów w końcu 2015 roku

Kod	Elementarne grupy zawodów	Liczba bezrobotnych (stan w końcu 2015 roku)		
		Bydgoszcz powiat grodzki	Bydgoszcz powiat ziemski	OGÓŁEM
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	925	386	1311
9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	295	65	360
7222	Ślusarze i pokrewni	210	124	334
3314	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	211	90	301
9329	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	189	89	278
5153	Gospodarze budynków	133	97	230
7112	Murarze i pokrewni	131	99	230
5120	Kucharze	125	97	222
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	142	66	208
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	127	80	207
7531	Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	120	73	193
4110	Pracownicy obsługi biurowej	149	38	187
9313	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	146	36	182
7131	Malarze budowlani i pokrewni	140	38	178
5141	Fryzjerzy	108	58	166
9629	Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	127	31	158
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	108	45	153
7223	Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	107	42	149
4321	Magazynierzy i pokrewni	125	23	148
7412	Elektromechanicy i elektrycy	95	48	143
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	95	44	139
3115	Technicy mechanicy	90	45	135
2359	Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	96	28	124
7233	Mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	69	37	106
5413	Pracownicy ochrony osób i mienia	94	brak danych	94

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszcz 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Ponadto wśród elementarnych grup zawodów można wyróżnić zawody sprzyjające sytuacji długotrwałego bezrobocia. Wskazanie na tego typu profesje dokonuje się na podstawie wartości **wskaźnika długotrwałego bezrobocia**. Informuje on o tym, jaki odsetek bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów stanowią osoby długotrwanie bezrobotne. Im większa wartość wskaźnika tym więcej osób jest długotrwanie bezrobotnych danej grupie zawodów. Wskaźnik przyjmuje wartości od 0% (sytuacja, w

której bezrobotni długotrwale nie występują) do 100% (w przypadku, gdy każdy bezrobotny w elementarnej grupie zawodów jest długotrwale bezrobotnym).

Tabela 4. Elementarne grup zawodów o najwyższym wskaźniku długotrwałego bezrobocia w 2015 roku w Bydgoszczy

Kod	Elementarne grupy zawodów	Liczba bezrobotnych* Stan na koniec 2015 r.	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia (%)
5153	Gospodarze budynków	133	67,67
5413	Pracownicy ochrony osób i mienia	94	65,96
9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	295	62,37
7131	Malarze budowlani i pokrewni	140	61,43
9313	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	146	60,96
9333	Robotnicy pracujący przy przeładunku towarów	73	60,27
3313	Księgowi	50	60,00
8322	Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	57	59,65
7531	Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	120	59,17
9329	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	189	57,14
3115	Technicy mechanicy	90	55,56
3343	Pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu	65	55,38
7223	Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	107	55,14
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	95	54,74
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	925	53,62
2330	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	88	53,41
3144	Technicy technologii żywności	51	52,94
7112	Murarze i pokrewni	131	52,67
7222	Ślusarze i pokrewni	210	52,38
7233	Mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	69	52,17
8213	Monterzy sprzętu elektronicznego	67	49,25
5120	Kucharze	125	48,80
8332	Kierowcy samochodów ciężarowych	56	48,21
9321	Ręczni pakowacze i znakowacze	90	47,78
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	142	47,18
4110	Pracownicy obsługi biurowej	149	46,31
5141	Fryzjerzy	108	46,30
2633	Filozofowie, historycy i politolodzy	52	46,15
3322	Przedstawiciele handlowi	63	46,03
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	108	45,37
7126	Hydraulicy i monterzy rurociągów	80	45,00
3112	Technicy budownictwa	63	44,44
7412	Elektromechanicy i elektromonterzy	95	44,21
4321	Magazynierzy i pokrewni	125	44,00
3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	82	43,90
3314	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	211	41,71
2359	Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	96	41,67
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	127	40,16
9629	Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	127	40,16
2132	Specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni	54	38,89
5230	Kasjerzy i sprzedawcy biletów	61	36,07
2422	Specjaliści do spraw administracji i rozwoju	94	32,98
2421	Specjaliści do spraw zarządzania i organizacji	93	29,03

* W tabeli uwzględniono elementarne grupy zawodów, w których odnotowano rejestrację min. 50 osób bezrobotnych.

Źródło: Opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Wśród mieszkańców Bydgoszczy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy według stanu z końca 2015 roku do **elementarnych grup zawodów o najwyższym wskaźniku długotrwałego bezrobocia** oraz liczebności na poziomie min. 50 osób należeli: (a) gospodarze budynków, (b) pracownicy ochrony osób i mienia, (c) pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne, (d) malarze budowlani i pokrewni, (e) robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym, (f) robotnicy pracujący przy przeładunku towarów oraz (g) księgowi. We wskazanych przypadkach zawodów wskaźnik długotrwałego bezrobocia kształtował się między 60 a 70%, zaś liczba zarejestrowanych osób pod koniec 2015 roku wahała się pomiędzy 50 (księgowi) a 295 (pomoce i sprzątaczk biurowe). Najbardziej liczną grupę (925 osób) elementarnych zawodów dotkniętą długotrwałym bezrobociem pod koniec analizowanego roku (wskaźnik na poziomie 53,6%) stanowili sprzedawcy sklepowi (ekspedienci).

Tabela 5. Elementarne grupy zawodów o najwyższym wskaźniku długotrwałego bezrobocia w 2015 roku w powiecie bydgoskim

Kod	Elementarne grupy zawodów	Liczba bezrobotnych* Stan na koniec 2015 r.	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia (%)
9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	65	69,23
7531	Krawcy, kuźnierze, kapelusznicy i pokrewni	73	68,49
5153	Gospodarze budynków	97	67,01
5120	Kucharze	97	64,95
7112	Murarze i pokrewni	99	60,61
9329	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	89	56,18
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	386	54,92
7222	Ślusarze i pokrewni	124	54,84
3314	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	90	52,22
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	66	51,52
5141	Fryzjerzy	58	50,00
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	80	42,50

* W tabeli uwzględniono elementarne grupy zawodów, w których odnotowano rejestrację min. 50 osób bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

W 2015 roku **wśród mieszkańców powiatu bydgoskiego** zarejestrowanych w Bydgoszczy według stanu z końca 2015 r. **do elementarnych grup zawodów o najwyższym wskaźniku długotrwałego bezrobocia** zaliczyć można: (a) pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i pokrewne, (b) krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni, (c) gospodarze budynków, (d) kucharze oraz (e) murarze i pokrewni. We wszystkich wymienionych przypadkach wskaźnik długotrwałego bezrobocia kształtował się między 60 a 70%, zaś liczba zarejestrowanych osób pod koniec 2015 roku wahała się pomiędzy 65 (pomoce i sprzątaczkę biurowe) a 99 (murarze i pokrewni). Najbardziej liczną grupę (386 osób) elementarnych zawodów dotkniętą długotrwałym bezrobociem pod koniec analizowanego roku (wskaźnik na poziomie 54,9%) stanowili – tak samo jak w przypadku Bydgoszczy – *sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)*.

Analizując bezrobotnych i wolne miejsca pracy według elementarnych grup zawodów w PUP w Bydgoszczy w 2015 roku warto uwzględnić **wskaźnik dostępności ofert pracy**. Wskaźnik ten informuje o dostępności rejestrowanych ofert pracy dla bezrobotnych w konkretnej elementarnej grupie zawodów. Im wyższa wartość tego wskaźnika, tym dostępność konkretnego rodzaju pracy jest niższa. Wartość wskaźnika można interpretować, jako przeciętną liczbę bezrobotnych przypadających na pojedynczą ofertę pracy. Innymi słowy, im wyższa jest wartość tego wskaźnika tym mniejsza szansa na znalezienie zatrudnienia w grupie zawodów, którego dotyczy. Jeśli wskaźnik ten przybiera wartość zerową oznacza to, że w danej elementarnej grupie zawodów nie występują osoby bezrobotne, dostępność ofert pracy jest bardzo wysoka, zaś sama grupa zawodów jest skrajnie deficytowa.

Analizując wartość wskaźnika dostępności ofert pracy w 2015 roku **dla Bydgoszczy** w zawodach o średniomiesięcznej liczbie zarejestrowanych osób powyżej 100 można zauważyć, że **w wyjątkowo trudnej sytuacji znalazły się osoby bezrobotne w następujących zawodach**: (a) średni personel ds. statystyki, (b) krawcy, kuśnierze i kapelusznicy, (c) specjaliści nauczania i wychowania, (d) specjaliści ds. zarządzania i organizacji, (e) malarze budowlani oraz (f) technicy mechanicy. We wskazanych elementarnych grupach zawodów wartość wskaźnika dostępności ofert wahała się 10,6 (specjaliści ds. administracji i rozwoju) do 538,6 (średni personel ds. statystyki).

W powiecie bydgoskim w 2015 roku w zdecydowanie najtrudniejszej sytuacji – w ramach osób o średniomiesięcznej, zarejestrowanej liczebności powyżej 50 osób –

znalazły się osoby bezrobotne zaliczające się do grupy elementarnej zawodów średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych oraz specjaliści do spraw zarządzania i organizacji. W pierwszej wskazanej zbiorowości wskaźnik dostępności ofert pracy wynosił 405, przy średniomiesięcznej liczbie bezrobotnych lokującej się na poziomie 101 osób. W drugiej wskazanej zbiorowości wskaźnik dostępności ofert pracy wynosił 341 przy średniomiesięcznej liczbie osób bezrobotnych 28.

Ponadto w powiecie bydgoskim potencjalnie niewielkie szanse na znalezienie zatrudnienia – na co wskazywałyby wskaźnik dostępności ofert pracy - posiadały osoby bezrobotne zarejestrowane w zawodach wpisujących się do następujących elementarnych grup: (a) specjaliści do spraw zarządzania i organizacji, (b) specjaliści do spraw administracji i rozwoju, (c) krawcy, kuśnierze, kapelusznicy, (d) operatorzy wolnobieżnych maszyn rolniczych i leśnych oraz masarze i robotnicy w przetwórstwie ryb. We wskazanych grupach zawodów wskaźnik dostępności ofert pracy wahał się pomiędzy 105 a 189.

Tabela 6. Elementarne grupy zawodów o najwyższym wskaźniku dostępności ofert pracy w 2015 roku w Bydgoszczy

Kod	Elementarne grupy zawodów	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych*	Średniomiesięczna liczba ofert pracy	Wskaźnik dostępności ofert pracy
3314	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	224,42	0,42	538,60
7531	Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	140,42	3,17	44,34
2359	Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	116,50	2,75	42,36
2421	Specjaliści do spraw zarządzania i organizacji	105,75	5,00	21,15
7131	Malarze budowlani i pokrewni	162,83	7,83	20,79
3115	Technicy mechanicy	111,25	5,50	20,23
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	151,83	8,33	18,22
2330	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	125,25	7,33	17,08
5141	Fryzjerzy	128,83	7,75	16,62
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	106,75	9,58	11,14
2422	Specjaliści do spraw administracji i rozwoju	105,17	9,92	10,61

* W tabeli uwzględniono elementarne grupy zawodów, w których odnotowano średniomiesięczną rejestrację co najmniej 100 osób bezrobotnych, zaś wskaźnik dostępności ofert pracy przekroczył wartość 10.

Źródło: Opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Tabela 7. Elementarne grupy zawodów o najwyższym wskaźniku dostępności ofert pracy w 2015 roku w powiecie bydgoskim

Kod	Elementarne grupy zawodów	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych*	Średniomiesięczna liczba ofert pracy	Wskaźnik dostępności ofert pracy
3314	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	101,25	0,25	405,00
2421	Specjaliści do spraw zarządzania i organizacji	28,42	0,08	341,00
2422	Specjaliści do spraw administracji i rozwoju	31,50	0,17	189,00
7531	Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	85,92	0,50	171,83
8341	Operatorzy wolnobieżnych maszyn rolniczych i leśnych	25,75	0,17	154,50
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	35,00	0,33	105,00
5141	Fryzjerzy	72,58	1,17	62,21
7233	Mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	35,92	0,67	53,87
6113	Ogrodnicy	29,25	0,83	35,10
5120	Kucharze	111,67	4,50	24,81
7131	Malarze budowlani i pokrewni	48,92	2,17	22,58
3115	Technicy mechanicy	48,42	2,33	20,75
2359	Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	35,75	1,75	20,43
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	416,58	21,17	19,68
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	69,33	4,25	16,31
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	96,83	6,00	16,14
7222	Ślusarze i pokrewni	122,58	8,42	14,56
9329	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	97,83	6,92	14,14
7126	Hydraulicy i monterzy rurociągów	31,75	2,67	11,91
9313	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	40,50	3,67	11,05
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	50,08	4,92	10,19

* W tabeli uwzględniono elementarne grupy zawodów, w których odnotowano średniomiesięczną rejestrację co najmniej 50 osób bezrobotnych, zaś wskaźnik dostępności ofert pracy przekroczył wartość 10.

Źródło: Opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Wskaźnik dostępności ofert pracy oprócz informacji na temat grup zawodów, które znalazły się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, pozwala także na wytypowanie osób o zawodach charakteryzujących się wysoką szansą na uzyskanie oferty w zawodzie i w konsekwencji na zatrudnienie. W zawodach, w których wskaźnik ten osiąga wartość

poniżej jedności, przeciętnie każdy bezrobotny z danej elementarnej grupy ma szansę znaleźć pracę, gdyż liczba dostępnych ofert pracy przewyższa liczbę bezrobotnych.

W 2015 roku w Bydgoszczy do tego rodzaju elementarnych grup zawodów, w stosunku do których odnotowano średniomiesięczną liczbę ofert w ilości co najmniej 20 zaliczali się: (a) spawacze i pokrewni, (b) pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani, (c) sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej (internetowej), (d) masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni oraz (e) elektrycy budowlani i pokrewni. Dla tych zawodów wskaźnik dostępności oferty pracy był niższy od jedności.

Tabela 8. Elementarne grupy zawodów o najniższym wskaźniku dostępności ofert pracy w 2015 roku w Bydgoszczy

Kod	Elementarne grupy zawodów	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych	Średniomiesięczna liczba ofert pracy*	Wskaźnik dostępności ofert pracy
7212	Spawacze i pokrewni	33,25	104,50	0,32
5249	Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	37,17	86,08	0,43
2433	Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)	30,08	54,00	0,56
5244	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej	34,67	49,25	0,70
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	26,33	34,33	0,77
7411	Elektrycy budowlani i pokrewni	52,75	57,08	0,92
7421	Monterzy i serwisanci urządzeń elektronicznych	21,75	21,83	1,00
9629	Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	137,08	122,75	1,12
3114	Technicy elektronicy i pokrewni	36,50	31,92	1,14
7222	Ślusarze i pokrewni	245,25	209,83	1,17
7115	Cieśle i stolarze budowlani	28,17	23,67	1,19
3322	Przedstawiciele handlowi	69,50	57,00	1,22
7132	Lakiernicy	43,83	34,67	1,26
3512	Technicy wsparcia informatycznego i technicznego	26,17	17,50	1,50
2431	Specjaliści do spraw reklamy i marketingu	54,58	32,50	1,68
2619	Specjaliści z dziedziny prawa gdzie indziej niesklasyfikowani	25,42	14,92	1,70
4321	Magazynierzy i pokrewni	139,08	80,33	1,73
8213	Monterzy sprzętu elektronicznego	70,33	40,25	1,75

* W tabeli uwzględniono elementarne grupy zawodów, w których odnotowano średniomiesięczną liczbę co najmniej 20 ofert pracy, zaś wskaźnik dostępności ofert był mniejszy od 2.

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

W 2015 roku w powiecie bydgoskim do elementarnych grup zawodów charakteryzujących się wysoką szansą na uzyskanie oferty pracy, a w konsekwencji na zatrudnienie zaliczali się przede wszystkim kierowcy samochodów ciężarowych oraz elektrycy budowlani i pokrewni. Dla tych zawodów wskaźnik dostępności oferty pracy był niższy od 2.

Tabela 9. Elementarne grupy zawodów o najniższym wskaźniku dostępności ofert pracy w 2015 roku w powiecie bydgoskim

Kod	Elementarne grupy zawodów	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych	Średniomiesięczna liczba ofert pracy*	Wskaźnik dostępności ofert pracy
8332	Kierowcy samochodów ciężarowych	15,92	22,25	0,72
7411	Elektrycy budowlani i pokrewni	16,17	13,00	1,24
9629	Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	40,58	19,83	2,05
4321	Magazynierzy i pokrewni	34,33	11,83	2,90
5153	Gospodarze budynków	113,83	38,58	2,95
4110	Pracownicy obsługi biurowej	39,92	12,83	3,11
9112	Pomoce i sprzętaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	64,42	11,33	5,68
7112	Murarze i pokrewni	109,75	18,17	6,04
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	69,83	10,08	6,93
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	416,58	21,17	19,68

* W tabeli uwzględniono elementarne grupy zawodów, w których odnotowano średniomiesięczną liczbę ofert pracy w wysokości co najmniej 10.

Źródło: Opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Dokonując analizy struktury bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy uwzględnić należy również **liczebność osób bezrobotnych bez zawodu**. Według danych udostępnionych przez MRPiPS na potrzeby opracowania monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w końcu 2015 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy zarejestrowane były 963 osoby bez zawodu. We wskazanej grupie osób Bydgoszczanie stanowili 57,01%, zaś mieszkańcy powiatu 42,99%.

Analizując sytuację osób bezrobotnych bez zawodu z Bydgoszczy można stwierdzić, że większość z nich, tj. 67,4% stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym

i niższym, 20% legitymowała się wykształceniem średnim ogólnokształcącym, 7,3% policealnym i średnim zawodowym, 4,7% wykształceniem zasadniczym zawodowym, a 0,5% wyższym.

Biorąc pod uwagę strukturę osób bezrobotnych bez zawodu zamieszkałych na terenie powiatu bydgoskiego zauważyć można, że podobnie jak w przypadku mieszkańców Bydgoszczy, większość stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Ich udział w ogóle bezrobotnych bez zawodu wynosił 69,3%. Kolejno pozostałe poziomy wykształcenia wśród omawianej grupy stanowiły: 16,7% średnie ogólnokształcące, 9,2% policealne i średnie zawodowe oraz 4,8% zasadnicze zawodowe.

Rozdział 2. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych

2.1. Zawody deficytowe i maksymalnie deficytowe według elementarnych grup zawodów

Według aktualnej metodologii prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych zawod można określić jako deficytowy, gdy w danym okresie sprawozdawczym zostaną spełnione określone warunki:

- liczba ofert pracy dla danego zawodu będzie wyższa niż liczba bezrobotnych,
- odsetek długotrwale bezrobotnych będzie nieznaczny,
- odpływ bezrobotnych będzie przewyższał ich napływ.

W 2015 roku powyższe warunki zostały spełnione w przypadku 21 elementarnych grup zawodów w Bydgoszczy i 6 w powiecie bydgoskim (wyszczególnienie zawodów zawarto w tabeli 10). **Na lokalnym rynku pracy poszukiwane były zawody związane z branżą IT: programiści aplikacji, specjaliści ds. sieci komputerowych, projektanci i administratorzy baz danych.** Ponadto nadal obserwuje się zapotrzebowanie na pracowników sprzedaży, m.in.: pracowników centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center), pośrednicy usług biznesowych gdzie indziej niesklasyfikowani, pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie niesklasyfikowani oraz sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej/internetowej.

Tabela 10. Ranking zawodów deficytowych w 2015 roku

Bydgoszcz - powiat grodzki		Bydgoszcz - powiat ziemski	
Kod	Elementarne grupy zawodów	Kod	Elementarne grupy zawodów
1346	Kierownicy w instytucjach finansowych i ubezpieczeniowych	7314	Ceramicy i pokrewni
3139	Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani	3439	Średni personel w zakresie działalności artystycznej i kulturalnej gdzie indziej niesklasyfikowany
4222	Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)	6112	Sadownicy
2521	Projektanci i administratorzy baz danych	8344	Kierowcy operatorzy wózków jezdniowych
3339	Pośrednicy usług biznesowych gdzie indziej niesklasyfikowani	5312	Asystenci nauczycieli
4227	Ankieterzy	8332	Kierowcy samochodów ciężarowych
9411	Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food		
2514	Programiści aplikacji		
2212	Lekarze specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty)		
2523	Specjaliści do spraw sieci komputerowych		
5249	Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani		
9111	Pomoce domowe i sprzątaczk		
9334	Układacze towarów na półkach		
5151	Pracownicy obsługi technicznej biur, hoteli i innych obiektów		
5312	Asystenci nauczycieli		
7123	Tynkarze i pokrewni		
5244	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej		
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni		
2440	Specjaliści do spraw rynku nieruchomości		
2320	Nauczyciele kształcenia zawodowego		
1330	Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych		

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Wśród zawodów poszukiwanych na lokalnym rynku pracy wyróżnić można tzw. **zawody maksymalnie deficytowe**. Są to zawody, w których w danym okresie sprawozdawczym występują miejsca/oferty pracy (ich dostępność bywa niekiedy bardzo wysoka) i jednocześnie nie dokonano rejestracji osób bezrobotnych. W PUP w Bydgoszczy odnotowano 8 tego rodzaju grup zawodów elementarnych (3 w Bydgoszczy i 5 w powiecie). Połowa z nich to **zawody z obszaru IT: projektanci aplikacji sieciowych i multimediiów, specjaliści do spraw baz danych i sieci**

komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani, administratorzy systemów komputerowych, technicy sieci internetowych.

Tabela 11. Ranking zawodów maksymalnie deficytowych w 2015 roku

Bydgoszcz - powiat grodzki		Bydgoszcz - powiat ziemski	
Kod	Elementarna grupa zawodów	Kod	Elementarna grupa zawodów
2513	Projektanci aplikacji sieciowych i multimediiów	2412	Doradcy finansowi i inwestycyjni
2529	Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani	3356	Funkcjonariusze służby więziennej
7549	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	2522	Administratorzy systemów komputerowych
		3514	Technicy sieci internetowych
		6340	Rybaczy i zbieracze pracujący na własne potrzeby

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

2.2. Zawody zrównoważone według elementarnych grup zawodów

O **zawodach zrównoważonych** można mówić w sytuacji, gdy w danym okresie sprawozdawczym:

- liczba ofert pracy zbliżona jest do liczby zarejestrowanych bezrobotnych,
- odsetek bezrobotnych długotrwale jest nieznaczny,
- odpływ bezrobotnych przewyższa ich napływ.

W 2015 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy powyższe warunki spełniło 8 elementarnych grup zawodów (w tym 2 grupy w powiecie bydgoskim). Szczegółowy wykaz elementarnych grup zawodowych niemal idealnie zrównoważonych przedstawiono w tabeli 12.

Tabela 12. Ranking zawodów zrównoważonych w 2015 roku

Bydgoszcz - powiat grodzki		Bydgoszcz - powiat ziemski	
Kod	Elementarna grupa zawodów	Kod	Elementarna grupa zawodów
7421	Monterzy i serwisanci urządzeń elektronicznych	9215	Robotnicy wykonujący prace proste w leśnictwie
8157	Operatorzy maszyn do prania	8157	Operatorzy maszyn do prania
7224	Szlifierze narzędzi i polerowacze metali		
4214	Windykatorzy i pokrewni		
3321	Agenci ubezpieczeniowi		
7315	Formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła		

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.04.2016 r.

2.3. Zawody nadwyżkowe i maksymalnie nadwyżkowe według elementarnych grup zawodów

Zgodnie z nową metodologią prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy zawód można określić jako **zawód nadwyżkowy** wówczas, gdy w danym okresie sprawozdawczym zostaną spełnione określone warunki:

- liczba ofert pracy jest niższa od zarejestrowanej liczby bezrobotnych w danym zawodzie,
- odsetek długotrwale bezrobotnych jest relatywnie wysoki,
- napływ bezrobotnych przewyższy ich odpływ.

Na lokalnym rynku pracy powyższe warunki spełniło 11 elementarnych grup zawodów.

Tabela 13. Ranking zawodów nadwyżkowych w 2015 roku

Bydgoszcz - powiat grodzki		Bydgoszcz - powiat ziemski	
Kod	Elementarna grupa zawodów	Kod	Elementarna grupa zawodów
2654	Producenci filmowi, reżyserzy i pokrewni	4221	Konsultanci i inni pracownicy biur podróży
1411	Kierownicy w hotelarstwie	8312	Dyżurni ruchu, manewrowi i pokrewni
1311	Kierownicy produkcji w rolnictwie i leśnictwie	9334	Układacze towarów na półkach
7534	Tapicerzy i pokrewni	8114	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów cementowych, kamiennych i pokrewni
		7214	Robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje metalowe
		5249	Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani
		9111	Pomoce domowe i sprzątaczk

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Jednocześnie w analizowanym roku sprawozdawczym na lokalnym rynku pracy odnotowano 12 elementarnych grup zawodów określanych mianem **zawodów maksymalnie nadwyżkowych** (w tym 4 z terenu Bydgoszczy). Są to zawody,

w stosunku do których w okresie sprawozdawczym nie odnotowano ofert miejsc pracy.

Zawody maksymalnie nadwyżkowe w przeważającej części występują na terenie powiatu bydgoskiego. Wśród nich w 2015 roku znalazły się specjalistyczne grupy zawodów często o charakterze technicznym. Szczegółowa lista tego rodzaju zawodów zamieszczona została w tabeli 14.

Tabela 14. Ranking zawodów maksymalnie nadwyżkowych w 2015 roku

Bydgoszcz - powiat grodzki		Bydgoszcz - powiat ziemski	
Kod	Elementarna grupa zawodów	Kod	Elementarna grupa zawodów
9611	Ładowacze nieczystości	2153	Inżynierowie telekomunikacji
3212	Technicy analityki medycznej	3116	Technicy technologii chemicznej i pokrewni
3352	Urzędnicy do spraw podatków	3311	Dealerzy i maklerzy aktywów finansowych
8181	Operatorzy urządzeń do produkcji wyrobów szklanych i ceramicznych	7515	Klasyfikatorzy żywności i pokrewni
		3513	Operatorzy sieci i systemów komputerowych
		7124	Monterzy izolacji
		3117	Technicy górnictwa, metalurgii i pokrewni
		2652	Kompozytorzy, artyści muzycy i śpiewacy

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Rozdział 3. Analiza rynku edukacyjnego

3.1. Liczba oraz struktura absolwentów i bezrobotnych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych według poziomu wykształcenia

W 2015 roku na obszarze działania PUP w Bydgoszczy szkoły ponadgimnazjalne ukończyły 4703 osoby. Nieco ponad połowa absolwentów (51,9%) uczęszczała do szkół umożliwiających im zdobycie średniego ogólnokształcącego wykształcenia. Głównie byli to absolwenci liceów ogólnokształcących (2 310 osób, 94,7% absolwentów z wykształceniem ogólnokształcącym). Jedynie 5,1% osób ze wskazanym wykształceniem kształciło się w liceum profilowanym (124 osoby). Jednocześnie w grudniu 2015 roku w PUP w Bydgoszczy zarejestrowanych było jedynie 39 osób bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Stanowili oni 0,8% ogółu absolwentów w grodzkim i ziemskim powiecie bydgoskim. Odsetek bezrobotnych absolwentów z ogólnokształcącym wykształceniem w stosunku do wszystkich absolwentów z tym poziomem wykształcenia w końcu 2015 r. był wyższy w powiecie bydgoskim (10,6%) niż w mieście Bydgoszczy (1,1%) o 9,5 pkt. procentowego.

Wśród absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z Bydgoszczy oraz powiatu bydgoskiego 38,3% legitymowało się wykształceniem średnim zawodowym. Przede wszystkim ukończyli oni technika (1 184 osób, co stanowi 65,7% absolwentów z wykształceniem średnim zawodowym). Spośród absolwentów z wykształceniem średnim zawodowym 70 zarejestrowało się w PUP w Bydgoszczy, jako osoby bezrobotne. Stanowili oni 3,9% wskazanej grupy. Odsetek bezrobotnych absolwentów z wykształceniem średnim zawodowym w Bydgoszczy wynosił zaledwie 2,4% absolwentów z tym wykształceniem. Jednak w powiecie bydgoskim osiągnął on wartość aż o 23,9 pkt. procentowych wyższą, tj. 26,3%.

Wśród absolwentów roku szkolnego 2014/2015 najmniej było osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Ich udział w ogóle uczniów, którzy ukończyli szkołę ponadgimnazjalną w 2015 roku na terenie bydgoskiego powiatu grodzkiego i ziemskiego wyniósł 9,8%. Ponadto, 10,2% absolwentów z tym wykształceniem zarejestrowano w PUP w Bydgoszczy jako osoby bezrobotne. W Bydgoszczy odsetek bezrobotnych absolwentów z wykształceniem zasadniczym

zawodowym w obrębie absolwentów z tym wykształceniem wynosił 5,3%. W powiecie był on znacznie wyższy i osiągnął wartość 37,7%.

Tabela 15. Liczba oraz struktura absolwentów i bezrobotnych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	Liczba absolwentów w roku szkolnym 2014/2015		Liczba bezrobotnych absolwentów w końcu 2015 roku	
	Bydgoszcz	Powiat bydgoski	Bydgoszcz	Powiat bydgoski
zasadnicze zawodowe	393	69	21	26
średnie ogólnokształcące	2 307	132	25	14
średnie zawodowe	1 688	114	40	30
OGÓLEM:	4 388	315	86	70
	4 703		156	

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

3.1.1. Liczba oraz struktura absolwentów i bezrobotnych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w Bydgoszczy według elementarnych grup zawodów

W 2015 roku **absolwenci szkół z terenu Bydgoszczy** (uwzględniono zbiorowości absolwentów liczące co najmniej 40 osób) **najczęściej kończyli naukę w zawodach:** (a) technicy wsparcia informatycznego i technicznego, (b) średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych, (c) technicy elektroniki i pokrewni oraz (d) pomocniczy personel medyczny. We wskazanych grupach elementarnych zawodów liczba absolwentów przewyższała 100 osób, zaś w grupie zawodów *technicy wsparcia informatycznego i technicznego* nie odnotowano w końcu 2015 roku rejestracji bezrobotnych absolwentów. W zawodach *technicy elektroniki i pokrewni* oraz *pomocniczy personel medyczny* odsetek bezrobotnych absolwentów w ogóle osób kończących szkołę w tym zawodzie był niższy od 1,0%. Wśród absolwentów zawodu *średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych* bezrobotni stanowili 1,8%.

W zamieszczonej poniżej tabeli 16 zaprezentowano najpopularniejsze elementarne grupy zawodów wśród absolwentów roku szkolnego 2014/2015 w Bydgoszczy.

Warto wskazać również grupy zawodów, wśród których nie odnotowano w końcu 2015 roku w Bydgoszczy rejestracji osób bezrobotnych, w tym bezrobotnych absolwentów, mimo że liczba absolwentów w tych zawodach w roku szkolnym 2014/2015 była stosunkowo znaczna. Byli to *asystenci dentystyczni* (82 absolwentów), *technicy weterynarii* (59 absolwentów), *repcjoniści hotelowi* (34 absolwentów²).

W Bydgoszczy według stanu w końcu 2015 roku najwyższy wskaźnik bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów roku szkolnego 2014/2015³ odnotowano w grupie zawodów: *piekarze, cukiernicy i pokrewni* (8,6% stanowili bezrobotni absolwenci), *pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu* (7,7%), *mechanicy pojazdów samochodowych* (7,6%), *sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)* (7,4%), *technicy fizjoterapii i masażyści* (7,4%), *technicy farmaceutyczni* (6,8%) oraz technicy technologii żywności (6,5%).

---

² Grupa nie uwzględniona w tabeli 16.

³ Uwzględniono do analizy elementarne grupy zawodów, w których odnotowano co najmniej 20 absolwentów w roku szkolnym 2014/2015.

Tabela 16. Najpopularniejsze* elementarne grupy zawodów wśród absolwentów roku szkolnego 2014/2015 w Bydgoszczy

Nazwa elementarnej grupy zawodów	Liczba absolwentów w roku szkolnym 2014/2015	Liczba bezrobotnych absolwentów w końcu 2015 r.	Liczba bezrobotnych w końcu 2015 r.	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów w końcu 2015 r. (%)	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych w końcu 2015 r. (%)
Technicy wsparcia informatycznego i technicznego	167	0	4	0,00	0,00
Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	165	3	18	1,82	16,67
Technicy elektronicy i pokrewni	137	1	13	0,73	7,69
Pomocniczy personel medyczny	118	1	5	0,85	20,00
Kucharze	88	1	20	1,14	5,00
Asystenci dentystyczni	82	0	0		
Fryzjerzy	76	3	21	3,95	14,29
Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	70	1	5	1,43	20,00
Technicy budownictwa	64	0	3	0,00	0,00
Technicy mechanicy	60	0	10	0,00	0,00
Technicy weterynarii	59	0	0		
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	54	4	60	7,41	6,67
Technicy fizjoterapii i masażyści	54	4	9	7,41	44,44
Mechanicy pojazdów samochodowych	53	4	18	7,55	22,22
Technicy rolnictwa i pokrewni	51	2	7	3,92	28,57
Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	50	1	5	2,00	20,00
Technicy technologii żywności	46	3	10	6,52	30,00
Kosmetyczki i pokrewni	44	0	5	0,00	0,00
Technicy farmaceutyczni	44	3	6	6,82	50,00

* Co najmniej 40 absolwentów w danej grupie zawodów.

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

3.1.2. Liczba oraz struktura absolwentów i bezrobotnych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w powiecie bydgoskim według elementarnych grup zawodów

W 2015 roku absolwenci szkół z terenu powiatu bydgoskiego najczęściej kończyli naukę w zawodach: sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), technicy wsparcia informatycznego i technicznego, średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych, mechanicy pojazdów samochodowych, technicy rolnictwa i pokrewni. We wskazanych grupach elementarnych zawodów liczba absolwentów przewyższała 12 osób.

Warto odnotować, że w grupie zawodów *technicy rolnictwa i pokrewni* nie odnotowano w końcu 2015 roku rejestracji bezrobotnych absolwentów. W pozostałych grupach zawodów odsetek bezrobotnych absolwentów w ogóle osób kończących szkołę w tym zawodzie był wyższy niż 6,0%. W tabeli 17 zaprezentowano najpopularniejsze elementarne grupy zawodów wśród absolwentów roku szkolnego 2014/2015 w powiecie bydgoskim.

Tabela 17. Najpopularniejsze* elementarne grupy zawodów wśród absolwentów roku szkolnego 2014/2015 w powiecie bydgoskim

Nazwa elementarnej grupy zawodów	Liczba absolwentów w roku szkolnym 2014/2015	Liczba bezrobotnych absolwentów w końcu 2015 r.	Liczba bezrobotnych w końcu 2015 r.	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów w końcu 2015 r. (%)	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych w końcu 2015 r. (%)
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	28	8	75	28,57	10,67
Technicy wsparcia informatycznego i technicznego	22	2	4	9,09	50,00
Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	16	1	16	6,25	6,25
Mechanicy pojazdów samochodowych	15	3	24	20,00	12,50
Technicy rolnictwa i pokrewni	14	0	2	0,00	0,00
Kucharze	13	1	27	7,69	3,70
Technicy mechanicy	7	2	13	28,57	15,38
Murarze i pokrewni	6	1	9	16,67	11,11

* Co najmniej 5 absolwentów w danej grupie zawodów.

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

W powiecie bydgoskim według stanu na koniec 2015 roku najwyższy wskaźnik bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów z roku szkolnego 2014/2015⁴ odnotowano w grupie następujących zawodów: *sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)* i *technicy mechanicy* (w każdym po 28,6%), *mechanicy pojazdów samochodowych* (20,0%), *murarze i pokrewni* (16,7%), *technicy wsparcia informatycznego i technicznego* (9,1%) oraz *kucharze* (7,7%).

---

⁴ Uwzględniono elementarne grupy zawodów, w których odnotowano co najmniej 5 absolwentów w roku szkolnym 2014/2015.

Rozdział 4. Badanie kwestionariuszowe przedsiębiorstw

4.1. Metodologia badania kwestionariuszowego przedsiębiorstw

Badanie kwestionariuszowe przedsiębiorstw zrealizowane zostało przez Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy w okresie września i października 2015 roku na potrzeby monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Badanie miało na celu diagnozę sytuacji na lokalnym rynku pracy w 2015 roku oraz poznanie planowanych zmian w wielkości oraz strukturze zatrudnienia w 2016 roku.

Badaniem objęto podmioty gospodarcze funkcjonujące na lokalnym rynku pracy, zatrudniające przynajmniej jednego pracownika. Jako operat losowania zastosowana została Baza Jednostek Statystycznych, której podstawą jest rejestr REGON, jednak w odróżnieniu od niego jest ona aktualizowana w oparciu o wyniki badań statystycznych oraz o informacje pochodzące ze źródeł administracyjnych.

Zgodnie z założeniem badania, próba badawcza cechuje się reprezentatywnością na poziomie klas wielkości przedsiębiorstw, wyrażoną liczbą zatrudnionych (do 9 osób, od 10 do 49 osób, od 50 do 249 osób oraz 250 osób i więcej). Określenie minimalnej liczby wywiadów dla poszczególnych klas wielkości przedsiębiorstw zostało oparte o wskaźniki struktury, wyliczane jako procentowy udział danej klasy wielkości firmy w populacji.

4.2. Charakterystyka próby badawczej

Badanie przedsiębiorstw prowadzono metodą CATI, czyli wspomaganego komputerowo wywiadu telefonicznego. Pozyskane dane wprowadzane były do systemu *Syriusz Std* przez ankieterów, będących urzędnikami Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy, którzy zrealizowali wywiady.

Ostatecznie, po uwzględnieniu sytuacji odmów współpracy przez przedsiębiorstwa, braku możliwości kontaktu, sytuacji przedsiębiorstwa nieaktywnego itp. badaniu poddano 80 podmiotów gospodarczych. Wśród nich znajdowało się 36 podmiotów usytuowanych na terenie miasta Bydgoszczy oraz 44 podmioty z terenu powiatu bydgoskiego.

Wśród przebadanych firm 43,8% stanowiły podmioty małe, tj. zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Niewiele mniej, tj. 37,5% stanowiły mikroprzedsiębiorstwa,

czyli firmy, które zatrudniają do 9 osób. Firmy średnie (o liczbie zatrudnionych od 50 do 249 osób) stanowiły 16,3% przebadanej zbiorowości. W badaniu wzięły udział jedynie dwa podmioty duże, zatrudniające 250 lub więcej pracowników.

Biorąc pod uwagę wielkość badanych firm w zakresie zatrudnienia i obszaru, na którym funkcjonowały można zauważyć, że wśród bydgoskich podmiotów w ogóle nie występowały wielkie przedsiębiorstwa. Najliczniej reprezentowane były natomiast mikroprzedsiębiorstwa (44,4%) i małe firmy (33,3%).

W przebadanej grupie przedsiębiorstw w powiecie bydgoskim nieco ponad połowę stanowiły podmioty małe – zatrudniające od 10 do 49 osób (52,3%). Natomiast niemal co trzecią badaną firmą było mikroprzedsiębiorstwo (31,8%).

Tabela 18. Liczba przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu realizowanym przez PUP Bydgoszcz w 2015 roku

Klasa wielkości przedsiębiorstwa	Bydgoszcz powiat grodzki	Bydgoszcz powiat ziemski
Do 9 osób	16	14
Od 10 do 49 osób	12	23
Od 50 do 249 osób	8	5
250 osób i więcej	0	2
Ogółem:	36	44

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

W badanej zbiorowości przedsiębiorstw w przypadku Bydgoszczy przeważały podmioty klasyfikowane jako prowadzące tzw. pozostałą działalność usługową⁵. Stanowiły one 42,2% ogółu bydgoskich podmiotów. O 1,5 pkt. procentowego mniej stanowiły w tej zbiorowości firmy prowadzące działalność przemysłową i działalność z zakresu budownictwa (40,7%). Najmniej było podmiotów zajmujących się handlem, naprawą pojazdów samochodowych, transportem i gospodarką magazynową, zakwaterowaniem i gastronomią oraz informacją i komunikacją. Ich udział w ogóle badanych firm z terenu Bydgoszczy wyniósł 17,2%.

⁵ Do pozostałej działalności usługowej zaliczono następujące sekcje wg Polskiej Klasyfikacji Działalności: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; edukacja; opieka zdrowotna i pomoc społeczna; działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; organizacje i zespoły eksterytorialne.

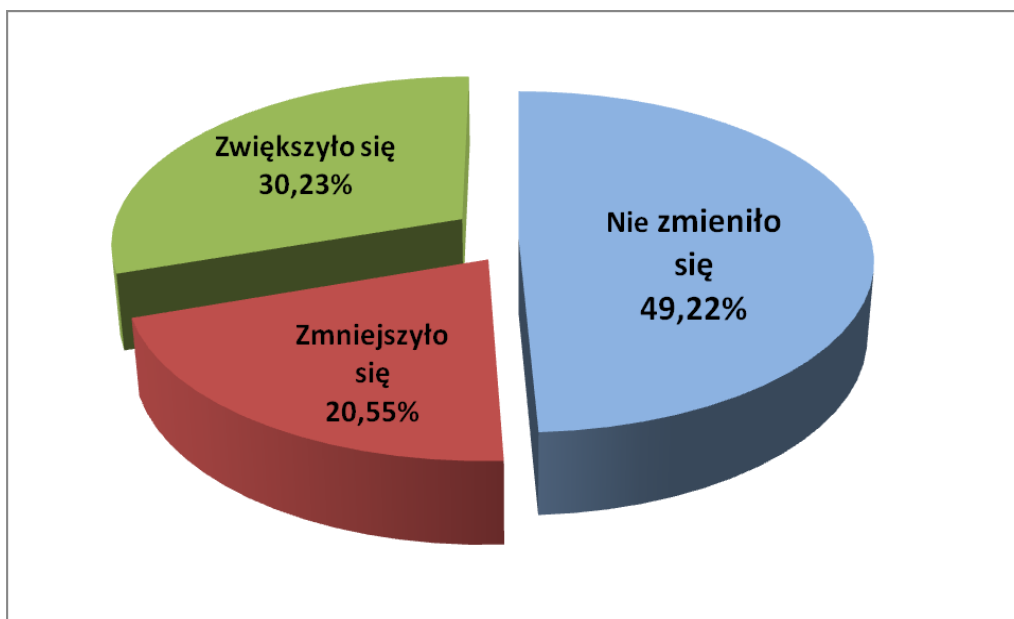
Podmioty z terenu powiatu bydgoskiego biorące udział w badaniu przedsiębiorstw były bardziej zróżnicowane pod względem rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej. Dominowały wśród nich dwie grupy podmiotów: firmy prowadzące tzw. pozostałą działalność usługową oraz firmy przemysłowe i budowlane. Pierwsze z wymienionych stanowiły 38,7% zbioru analizowanych firm z powiatu, natomiast drugie – 38,5%. Licznie reprezentowane były również podmioty zajmujące się handlem, naprawą pojazdów samochodowych, transportem i gospodarką magazynową, zakwaterowaniem i gastronomią oraz informacją i komunikacją. Stanowiły one 18,3% ogółu badanych firm z terenu powiatu ziemskiego. Niemal 3% udziału w analizowanym zbiorze stanowiły przedsiębiorstwa prowadzące działalność finansową i ubezpieczeniową oraz działalność z zakresu obsługi rynku nieruchomości. Przedsiębiorstwa działające w zakresie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwem stanowiły tu 1,6%.

4.3. Deklarowane przez pracodawców zmiany w zatrudnieniu w 2015 roku

4.3.1. Deklarowane przez bydgoskich pracodawców zmiany w zatrudnieniu w 2015 roku

Niemalże połowa badanych bydgoskich przedsiębiorstw (49,2%) deklarowała brak zmian w zatrudnieniu w roku 2015. W analizowanym okresie deklarację dokonania zwiększenia zatrudnienia złożyło 30,2% podmiotów. Przeciwną sytuację, czyli redukcję zatrudnienia, zadeklarowało 20,6% pracodawców.

Wykres 5. Odsetek bydgoskich przedsiębiorstw deklarujących zmiany w zatrudnieniu w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

W 2015 roku wśród pracodawców z terenu miasta Bydgoszczy wskaźnik zatrudnienia netto⁶ osiągnął wartość 9,7%. Osiągnięta wartość oznacza, że odsetek firm deklarujących zwiększenie zatrudnienia był wyższy o 9,7 pkt. procentowego od odsetka firm, które zredukowały zatrudnienie. Można zatem stwierdzić, że **sytuacja bydgoskich firm podlegających badaniu w niewielkim stopniu uległa poprawie w wymiarze poziomu zatrudnienia.**

Wskaźnik zatrudnienia netto był różny dla poszczególnych grup wielkich zawodów. W przypadku bydgoskich firm w 2015 roku najwyższą wartość wskaźnika (10,5%) odnotowano w grupach *pracowników biurowych* oraz *pracowników usług i sprzedawców*. W tych grupach zawodów pracodawcy częściej planowali zatrudnianie niż zwalnianie pracowników. Podobna sytuacja, jednak przy niższej wartości wskaźnika, dotyczyła następujących grup zawodów:

- pracownicy przy pracach prostych (7,3%),
- przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (3,8%),

⁶ Wskaźnik zatrudnienia netto obliczany jest tu jako różnica udziału odpowiedzi pozytywnych (deklaracji wzrostu zatrudnienia w danym roku) i negatywnych (deklaracji redukcji zatrudnienia w danym roku).

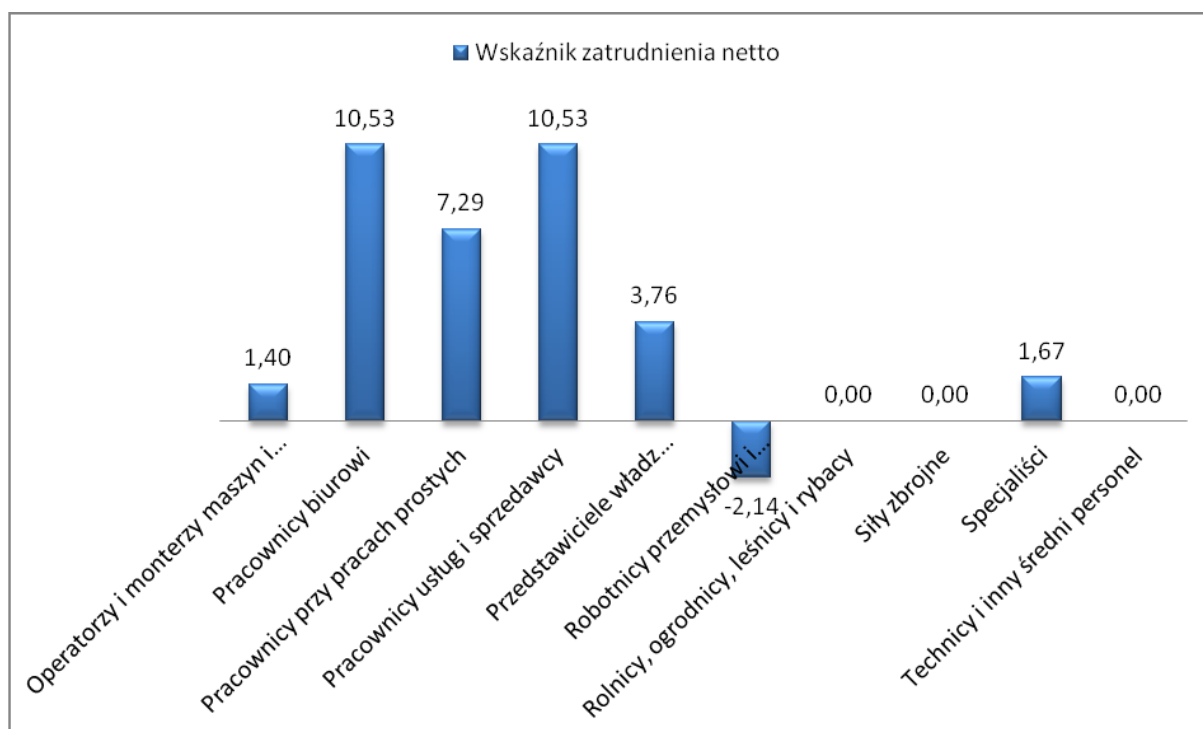
- specjaliści (1,7%),
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (1,4%).

W grupie wielkiej zawodów *robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy* odnotowano ujemną wartość wskaźnika zatrudnienia netto. Wyniosła ona -2,1%, co oznacza, że odsetek podmiotów deklarujący przyjęcia w tej grupie był mniejszy od odsetka firm, które deklarowały zwolnienia w tej grupie zawodów.

W trzech grupach zawodów wskaźnik ten osiągnął wartość zerową, co wskazuje na fakt, że wszystkie firmy deklarują brak zmian w tym obszarze zatrudnienia, bądź sytuację, w której odsetek firm deklarujących poprawę sytuacji jest równy odsetkowi firm sygnalizujących jej pogorszenie. Sytuacja ta dotyczyła następujących grupy zawodów:

- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy,
- siły zbrojne,
- technicy i inny średni personel.

Wykres 6. Wskaźnik zatrudnienia netto w bydgoskich firmach według wielkich grup zawodów w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Pracodawcy z Bydgoszczy uczestniczący w badaniu przedsiębiorstw deklarowali zatrudnianie w 2015 roku głównie w zawodach związanych z handlem, tj.: doradcy klienta, kierownik działu w handlu hurtowym, specjalista ds. sprzedaży, technik handlowiec. Ponadto zainteresowani oni byli pozyskaniem pracowników w zawodach technicznych, takich jak: główny technolog, inżynier automatyki i robotyki, mechanik pojazdów samochodowych, operator wtryskarki oraz pozostali inżynierowie inżynierii środowiska.

W tabeli 19 zestawiono wszystkie zawody poszukiwane w 2015 roku przez bydgoskich przedsiębiorców wraz z zaznaczeniem wymaganych od kandydatów umiejętności i cech w danym zawodzie.

Tabela 19. Zawody, w których bydgoskie przedsiębiorstwa najczęściej zatrudniały pracowników w 2015 roku wraz z wymaganiami wobec kandydatów do pracy we wskazanym zawodzie

Zawód	Wymagane umiejętności i cechy															
	Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	Dodatkowe uprawnienia	Komunikacja ustna/komunikatywność	Obsługa komputera i wykorzystywanie Internetu	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	Planowanie i organizacja pracy własnej	Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	Sprawność psychofizyczna i psucho-motoryczna	Współpraca w zespole	Wykonywanie obliczeń	Wyszukiwanie informacji, analiza i wycośanie wniosków	Wyczerpanie zawodów	Wywieranie wpływu	Znajomość języków obcych	Zarządzanie ludźmi/przywódtwo	Doświadczenie zawodowe
Asystent nauczyciela przedszkola	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x			x
Barman																
Doradca klienta	x		x	x		x	x		x	x	x	x	x		x	x
Doradca rolniczy	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Główny technolog			x		x	x			x	x	x	x				x
Inżynier automatyki i robotyki	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		x
Kierowca samochodu ciężarowego		x											x			
Kierownik działu w handlu hurtowym																
Kierownik projektu	x		x	x		x	x		x	x	x	x		x		x
Magazynier		x														
Mechanik pojazdów samochodowych													x			x
Nauczyciel przedszkola	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Operator wtryskarki					x	x										x
Pomoc kuchenna																
Pozostali inżynierowie inżynierii środowiska	x		x	x		x			x	x		x				x
Pozostali pracownicy obsługi biurowej	x			x		x										x
Pozostali pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani					x			x								x
Robotnik gospodarczy																
Specjalista do spraw sprzedaży	x		x	x		x	x		x	x	x	x		x		x
Technik handlowiec														x		

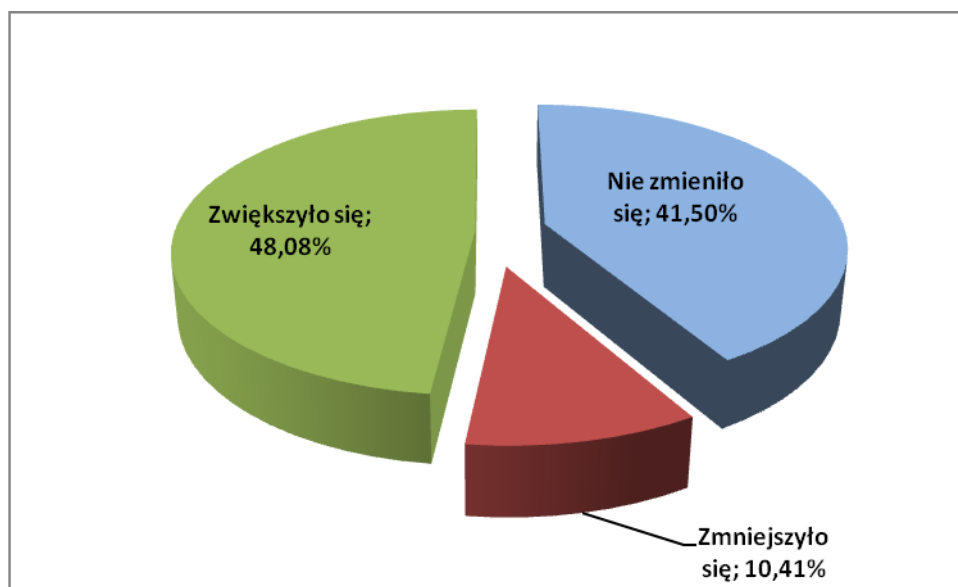
Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Znane są także oceny przygotowania kandydatów do pracy w zawodzie dokonane przez pracodawców. W większości poszukiwanych w 2015 roku przez bydgoskich przedsiębiorców zawodów, w ramach których zwiększono zatrudnienie, przygotowanie kandydatów zostało ocenione wysoko. Najślabiej oceniono przygotowanie osób z zawodem: inżynier automatyki i robotyki, operator wtryskarki oraz pozostali pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani.

4.3.2. Deklarowane przez pracodawców z powiatu bydgoskiego zmiany w zatrudnieniu w 2015 roku

Wśród badanych pracodawców z powiatu bydgoskiego niemalże połowa deklarowała wzrost zatrudnienia w 2015 roku. W analizowanym okresie deklaracje dokonania zwiększenia zatrudnienia złożyło 48,1% przedsiębiorców. Przeciwną sytuację, czyli redukcję zatrudnienia, zadeklarowało 10,4% ankietowanych. Pozostała i stosunkowo duża część badanych (41,5%) zadeklarowała brak zmian w zatrudnieniu w analizowanym okresie.

Wykres 7. Odsetek przedsiębiorstw z terenu powiatu bydgoskiego deklarujących zmiany w zatrudnieniu w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne w PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r. Dane z wykresu, w związku ze specyfiką zaokrąglania liczb do najbliższej wartości, sumują się do wartości 99,99% (≈ 100).

W 2015 roku wśród pracodawców z terenu powiatu bydgoskiego wskaźnik zatrudnienia netto osiągnął wartość 37,7%. Było to o 28 pkt. procentowych więcej niż w przypadku pracodawców z Bydgoszczy. Osiągnięta wartość oznacza, że odsetek firm deklarujących zwiększenie zatrudnienia był wyższy od odsetka firm, które zredukowały zatrudnienie o 37,7%. Można zatem stwierdzić, że **sytuacja firm z powiatu bydgoskiego** podlegających badaniu **uległa wyraźnej poprawie w zakresie poziomu zatrudnienia**

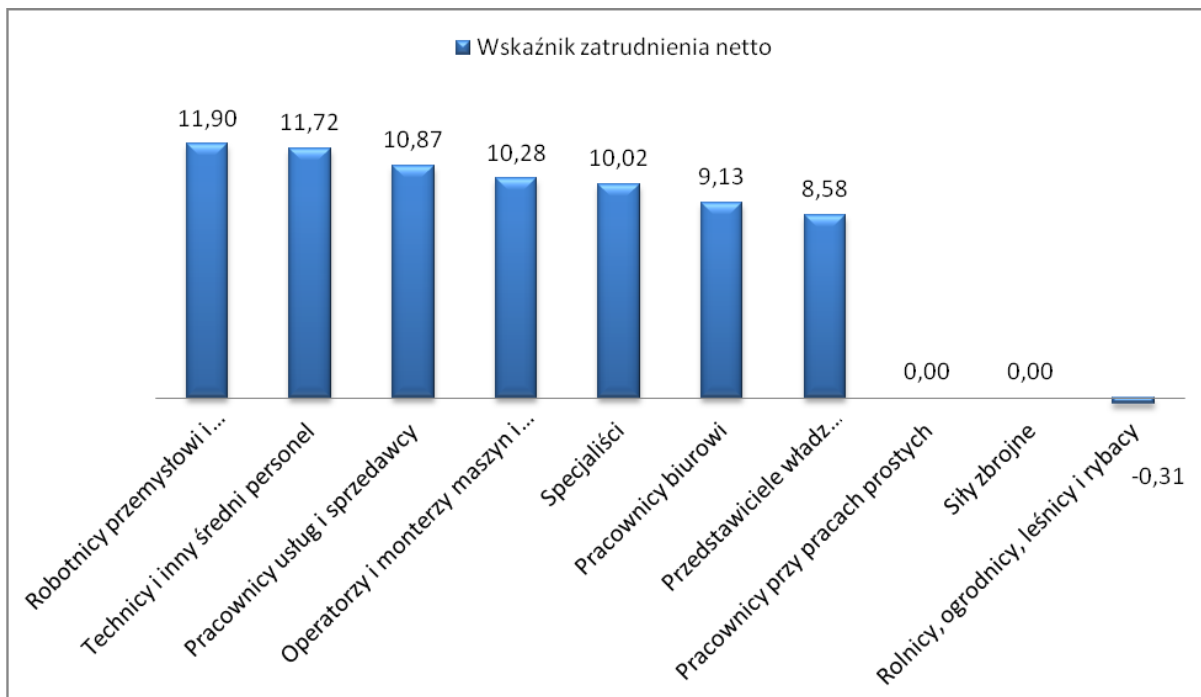
Wskaźnik zatrudnienia netto był zróżnicowany według wielkich grup zawodów. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w grupach: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (11,9%) oraz technicy i inny średni personel (11,7%). Wartość dodatnią tego wskaźnika odnotowano również w poniższych grupach zawodów:

- pracownicy usług i sprzedawcy (10,9%),
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (10,3%),
- specjaliści (10,0%),
- pracownicy biurowi (9,1%),
- przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (8,6%).

W obrębie wielkich grup zawodów w powiecie bydgoskim odmienną sytuację od powyższej zaobserwowano w przypadku grupy *rolników, ogrodników, leśników i rybaków*, w stosunku do których przedsiębiorcy częściej planowali zmniejszenie niż zwiększenie zatrudnienia. W tym przypadku wskaźnik zatrudnienia netto osiągnął wartość -0,3%.

W dwóch grupach zawodów wspomniany wskaźnik osiągnął wartość zerową, co wskazuje na fakt, że firmy z powiatu bydgoskiego deklarują brak zmian w obszarze zatrudnienia, bądź sytuację, w której odsetek firm deklarujących poprawę sytuacji w poziomie zatrudnienia jest równy odsetkowi firm sygnalizujących jej pogorszenie. Sytuacja ta dotyczyła wielkich grup zawodów klasyfikowanych jako *siły zbrojne* oraz *pracownicy przy pracach prostych*.

Wykres 8. Wskaźnik zatrudnienia netto w firmach z powiatu bydgoskiego według wielkich grup zawodów w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Pracodawcy z powiatu bydgoskiego biorący udział w badaniu przedsiębiorstw w 2015 roku najczęściej zatrudniali operatorów maszyn (operatorów koparek, koparko-ładowarek, spycharek) oraz robotników w zawodach hafciarka, szwaczka maszynowa, introligator, pomocniczy robotnik drogowy, spawacz, stolarz.

W tabeli 20 zestawiono wszystkie zawody poszukiwane w 2015 roku przez przedsiębiorców z powiatu bydgoskiego wraz z zaznaczeniem wymaganych od kandydatów umiejętności i cech w danym zawodzie.

Tabela 20. Zawody, w których przedsiębiorstwa z powiatu bydgoskiego najczęściej zatrudniały pracowników w 2015 roku wraz z wymaganiami wobec kandydatów do pracy we wskazanym zawodzie

Zawód	Wymagane umiejętności i cechy															
	Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	Dodatkowe uprawnienia	Komunikacja ustna/komunikatywność	Obsługa komputera i wykorzystywanie Internetu	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	Planowanie i organizacja pracy własnej	Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	Współpraca w zespole	Wykonywanie obliczeń	Wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	Wyuczony zawód	Wywieranie wpływu	Znajomość języków obcych	Zarządzanie ludźmi/przywództwo	Doświadczenie zawodowe
Asystent nauczyciela przedszkola	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Blacharz	x	x	x		x	x		x	x			x				
Chemik		x										x		x		
Farmaceuta		x										x		x		
Hafciarka						x			x			x				x
Introligator	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				x
Inżynier budownictwa – budownictwo ogólne	x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Inżynier elektronik		x		x		x						x		x		x
Kelner																x
Kierowca samochodu ciężarowego		x	x		x			x								x
Kierownik przedsiębiorstwa telekomunikacyjnego		x	x			x		x	x			x		x	x	x
Kierownik przedszkola	x		x	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Monter/ konserwator instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych	x	x	x		x	x		x	x			x				x
Monter instalacji i urządzeń telekomunikacyjnych (telemonter)		x	x			x		x	x			x				x
Nauczyciel przedszkola	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Operator koparki		x		x												x
Operator koparko-ładowarki		x		x												x
Operator spycharki		x			x											x
Opiekunka dziecięca	x		x	x		x	x	x	x			x	x	x	x	x
Pomocniczy robotnik drogowy			x			x			x			x				x
Pracownik socjalny	x		x	x			x		x			x				x
Sekretarka	x		x			x	x		x	x	x	x	x	x		x

Zawód	Wymagane umiejętności i cechy															
	Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	Dodatkowe uprawnienia	Komunikacja ustna/komunikatywność	Obsługa komputera i wykorzystywanie Internetu	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	Planowanie i organizacja pracy własnej	Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	Współpraca w zespole	Wykonywanie obliczeń	Wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	Wyuczony zawód	Wwieranie wpływu	Znajomość języków obcych	Zarządzanie ludźmi/przywództwo	Doświadczenie zawodowe
Spawacz	x	x	x		x	x		x	x							
Specjalista do spraw sprzedaży	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x			x
Specjalista zastosowań informatyki				x	x	x								x		x
Stolarz	x	x			x	x		x	x	x						x
Szwaczka maszynowa						x			x							x
Technik elektronik						x								x		x
Technik technologii drewna	x	x		x	x	x		x	x	x						x
Wulkanizator																

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Znane są także dokonane przez pracodawców z powiatu bydgoskiego oceny przygotowania kandydatów do pracy w danym zawodzie. W większości przypadków ocena ta była pozytywna. Jednak dla ośmiu zawodów pracodawcy wydali negatywną ocenę owego przygotowania. Negatywne oceny przygotowania zawodowego kandydatów (oceny: „bardzo źle”, „raczej źle”) pracodawcy kierowali w stronę kandydatów do następujących zawodów:

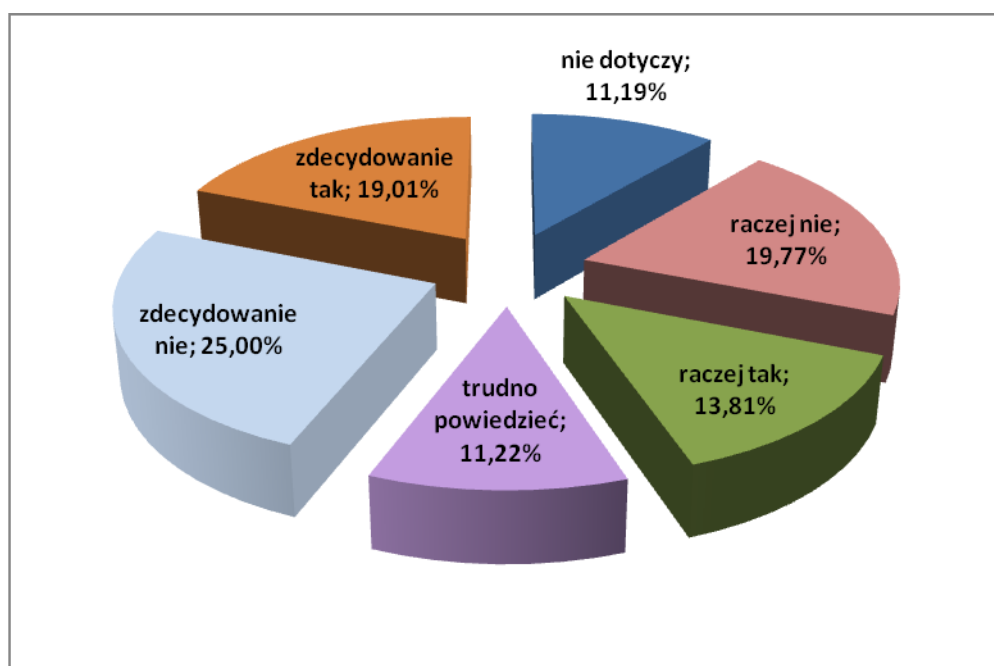
- blacharz,
- kelner,
- kierownik przedsiębiorstwa telekomunikacyjnego,
- monter/konserwator instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych,
- pomocniczy robotnik drogowy,
- spawacz,
- stolarz,
- technik technologii drewna.

4.4. Proces rekrutacji pracowników w 2015 roku w badanych przedsiębiorstwach

4.4.1. Proces rekrutacji pracowników w 2015 roku w badanych przedsiębiorstwach - miasto Bydgoszcz

W okresie 2015 roku u 44,8% bydgoskich firm uczestniczących w badaniu nie występowały problemy w procesie rekrutacji, zaś 11,2% pracodawców nie było w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi w tej kwestii. Taki sam udział procentowy dotyczył podmiotów, które w analizowanym okresie nie prowadziły procesu rekrutacji.

Wykres 9. Występowanie problemów w procesie rekrutacji w 2015 roku w bydgoskich przedsiębiorstwach

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Problemy z rekrutacją w roku 2015 zadeklarowała blisko jedna trzecia pracodawców prowadzących działalność na terenie Bydgoszczy (32,8%). Przede wszystkim dotyczyły one pozyskania pracowników w następujących elementarnych grupach zawodów:

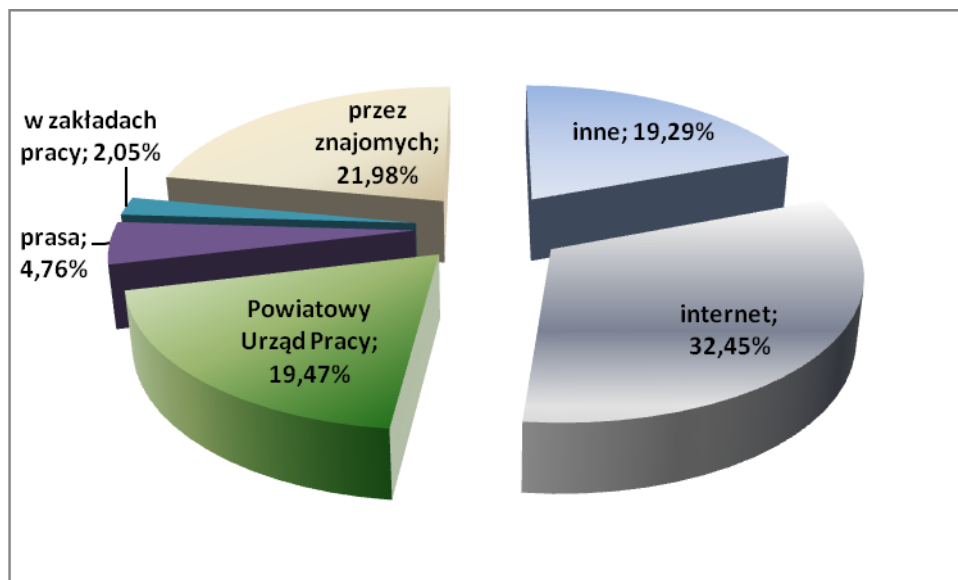
- analitycy systemów komputerowych i programiści gdzie indziej niesklasyfikowani,
- barmani,

- inżynierowie gdzie indziej niesklasyfikowani,
- kierownicy do spraw obsługi biznesu i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani,
- mechanicy precyzyjni,
- monterzy i konserwatorzy instalacji klimatyzacyjnych i chłodniczych,
- monterzy konstrukcji budowlanych i konserwatorzy budynków,
- operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych,
- pomoce kuchenne,
- pracownicy obsługi biurowej,
- pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani,
- pracownicy wsparcia rodziny, pomocy społecznej i pracy socjalnej,
- pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani,
- przedstawiciele handlowi,
- spawacze i pokrewni,
- specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych),
- specjaliści do spraw zarządzania i organizacji,
- ślusarze i pokrewni.

Kandydaci do pracy w powyższych zawodach – zdaniem pracodawców – prezentowali stosunkowo niski poziom umiejętności ściśle związanych z wykonywaniem danego zawodu. Pracodawcy nie wskazywali konkretnych cech osobowościowych, których im brakowało u kandydatów, wskazywali jednakże stosunkowo często na brak chęci do pracy oraz wygórowane wymagania finansowe osób poszukujących zatrudnienia.

Bydgoscy pracodawcy w procesie rekrutacji w 2015 roku wykorzystywali do pozyskiwania pracowników głównie Internet (32,5%), rekomendacje znajomych (22,0%) oraz publikowanie ogłoszeń w Powiatowym Urzędzie Pracy (19,5%).

Wykres 10. Sposób poszukiwania nowych pracowników w 2015 roku przez bydgoskich przedsiębiorców

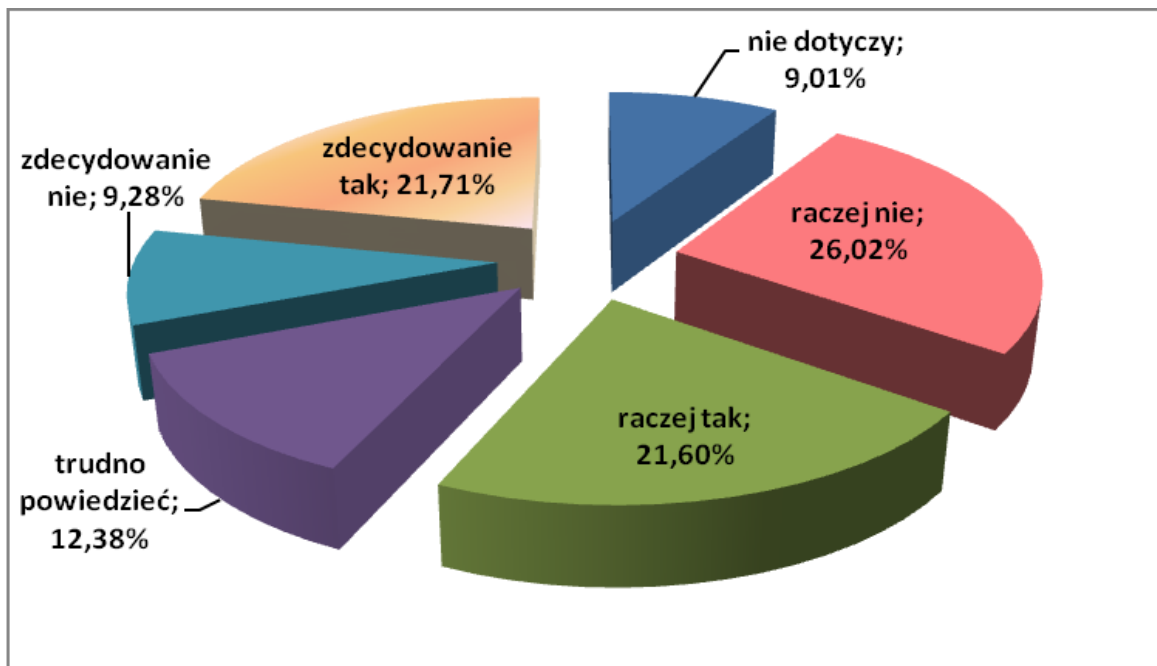

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

4.4.2. Proces rekrutacji pracowników w 2015 roku w badanych przedsiębiorstwach – powiat bydgoski

Według deklaracji pracodawców z terenu powiatu bydgoskiego w 2015 roku u nieco ponad jednej trzeciej z nich (35,3%) proces rekrutacji przebiegał bezproblemowo. Jedna ósma przedsiębiorców (12,4%) nie wskazała jednoznacznej odpowiedzi w tej kwestii i zaznaczyła odpowiedź „trudno powiedzieć”. Problemy z pozyskaniem poszukiwanych pracowników zadeklarowało natomiast 43,3% pracodawców.

Wykres 11. Występowanie problemów w procesie rekrutacji w 2015 roku w przedsiębiorstwach z powiatu bydgoskiego

Źródło: opracowanie własne PUP Bydgoszcz 2016 na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 14.04.2016 r.

Pracodawcy, zgłaszający problemy z pozyskaniem odpowiednich pracowników (trzy siódme wszystkich przebadanych podmiotów w powiecie bydgoskim) wskazywali na następujące elementarne grupy zawodów, którym towarzyszyły problemy z pozyskaniem pracowników:

- elektrycy budowlani i pokrewni,
- inżynierowie elektronicy,
- kelnerzy,
- kierowcy samochodów ciężarowych,
- kierowcy samochodów osobowych i dostawczych,
- konstruktorzy i krajczowie odzieży,
- kucharze,
- lakiernicy,
- monterzy oraz konserwatorzy instalacji klimatyzacyjnych i chłodniczych,
- nauczyciele kształcenia zawodowego,
- operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych,
- operatorzy sprzętu do robót ziemnych i urządzeń pokrewnych,

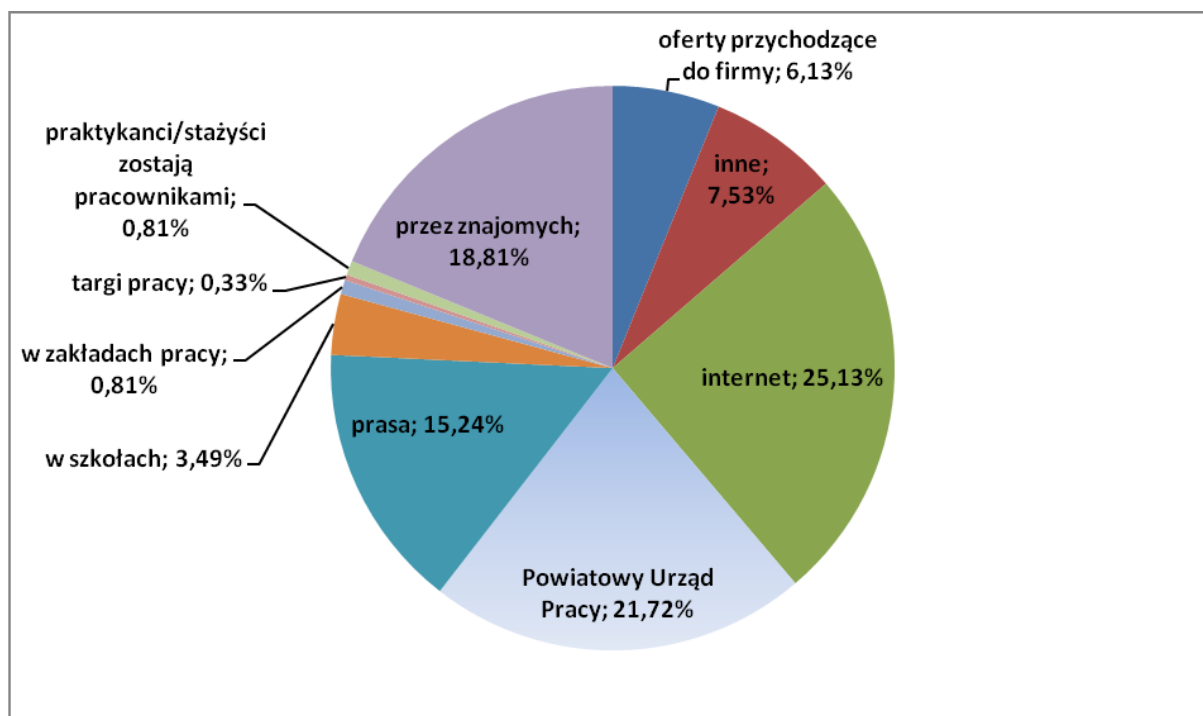

- operatorzy urządzeń do wyrobu masy papierniczej i produkcji papieru,
- robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni,
- rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- specjaliści do spraw wychowania małego dziecka,
- sprzedawcy sklepowi (ekspedienci),
- stolarze meblowi i pokrewni,
- technicy budownictwa,
- ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni.

Podobnie, jak w przypadku bydgoskich pracodawców, w powiecie problemem w czasie rekrutacji był – jak wskazywali na to pracodawcy – brak kompetencji ściśle związanych z danym zawodem oraz brak chęci do pracy wśród kandydatów i ich wygórowane wymagania finansowe.

Przedsiębiorcy z powiatu bydgoskiego poszukiwali pracowników przede wszystkim przy wykorzystaniu Internetu (25,1%) oraz korzystając z pośrednictwa Powiatowego Urzędu Pracy (21,7%). Ponadto według deklaracji pracodawców, w rekrutacji pomocne były rekomendacje znajomych (18,8%), a także ogłoszenia zamieszczane na łamach prasy (15,3%).

Wykres 12. Sposoby poszukiwania nowych pracowników w 2015 roku przez przedsiębiorstwa z powiatu bydgoskiego

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

4.5. Współpraca przedsiębiorstw z Powiatowym Urzędem Pracy

Ankietowani pracodawcy z Bydgoszczy bardzo często korzystali z usług Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy przy procesie rekrutacji. Trzy czwarte z nich (75,6% przyznało, że zdecydowana większość wolnych miejsc pracy (od 76% do 100%) została przez nich zgłoszona do PUP.

Badani przedsiębiorcy poszukiwali za pośrednictwem bydgoskiego urzędu pracy głównie pracowników w zawodach:

- doradca klienta,
- spawacz,
- operator wtryskarki,
- kierownik budowy,
- kierownik projektu,
- kosztorysant budowlany,
- specjalista do spraw sprzedaży,
- inżynier automatyki i robotyki,

- mechanik automatyki przemysłowej i urządzeń precyzyjnych,
- mechanik pojazdów samochodowych,
- pomoc kuchenna,
- pozostali kasjerzy bankowi i pokrewni,
- pozostali monterzy i konserwatorzy instalacji klimatyzacyjnych i chłodniczych,
- pozostali pracownicy obsługi biurowej,
- specjaliści do spraw marketingu i handlu,
- ślusarz.

Ankietowani pracodawcy z powiatu bydgoskiego również chętnie współpracowali z bydgoskim urzędem pracy przy poszukiwaniu nowych pracowników. Ponad połowa z nich (61,0%) przekazywała do PUP większość swoich ofert (od 76 do 100%), zaś co piąty z nich (21,7%) deklarował, że do urzędu zgłaszany jest nabór od 26% do 50% wolnych miejsc pracy.

Za pośrednictwem urzędu, przedsiębiorcy z powiatu bydgoskiego poszukiwali głównie pracowników w zawodach:

- asystent nauczyciela przedszkola,
- nauczyciel przedszkola,
- sprzedawca,
- asystent nauczyciela w szkole,
- frezer,
- intendent,
- nauczyciel przedmiotów zawodowych technicznych,
- operator maszyny papierniczej,
- pomocniczy robotnik drogowy,
- pozostali nauczyciele szkół podstawowych,
- pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne,
- robotnik gospodarczy,
- sekretarka,
- stolarz,
- kierowca samochodu ciężarowego,
- pracownik socjalny,
- kierowca samochodu dostawczego,
- opiekunka dziecięca,

- wulkanizator,
- elektryk,
- monter/konserwator instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych,
- portier,
- technik handlowiec.

4.6. Prognoza lokalnego rynku pracy na rok 2016

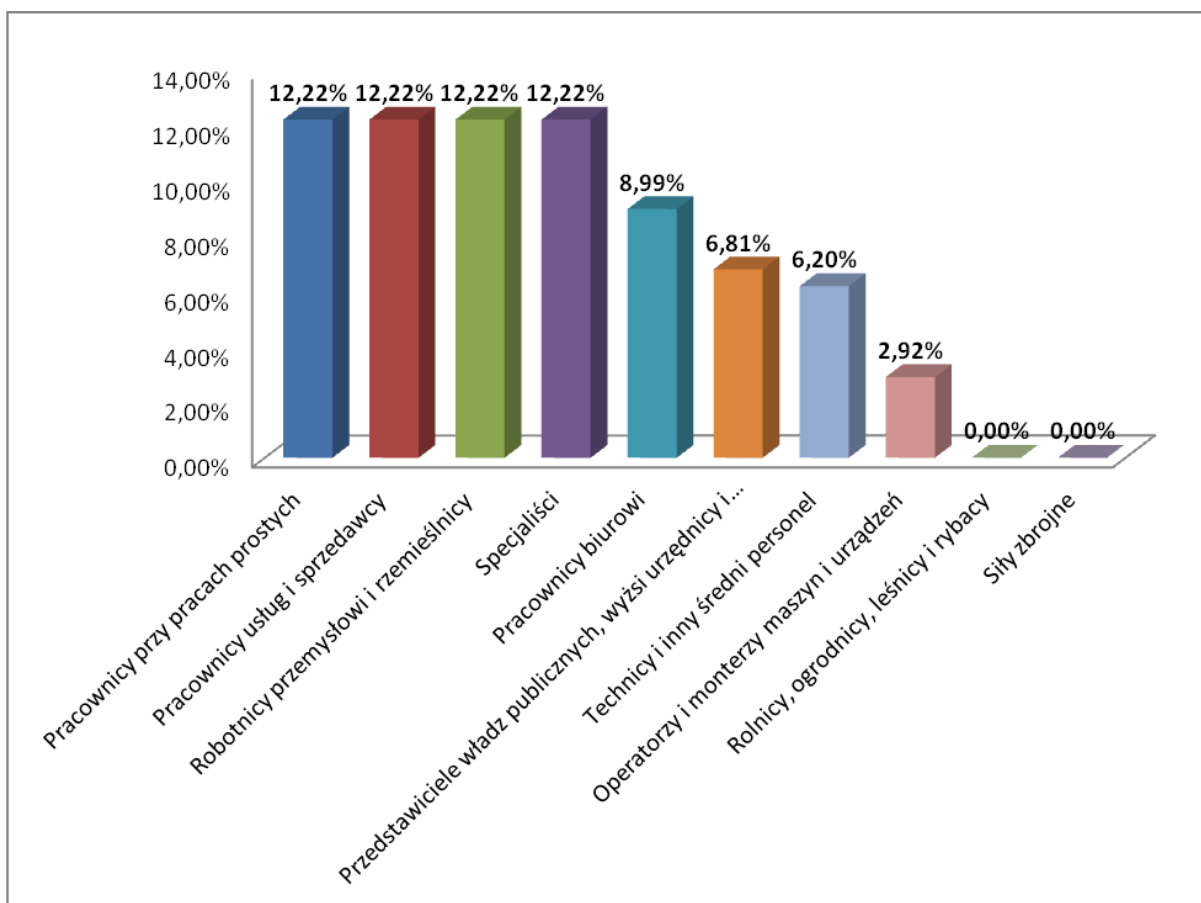
Nieco ponad połowa bydgoskich pracodawców biorących udział w badaniu (54,1%) deklaruwała brak planów w zakresie zmian w zatrudnieniu w 2016 roku. Pozostali (45,9%) przewidywali wzrost zatrudnienia we wspomnianym okresie.

Prognozowany na 2016 rok wskaźnik zatrudnienia netto osiągnął wartość dodatnią, tj. 45,9%. Tak wysoka wartość tego wskaźnika świadczy, o tym że odsetek przedsiębiorców deklarujących poprawę sytuacji w firmie w zakresie poziomu zatrudnienia był niemalże o połowę wyższy od odsetka przedsiębiorców deklarujących jego redukcję w 2016 roku.

Według prognozy pracodawców z Bydgoszczy w 2016 roku wskaźnik zatrudnienia netto w grupach zawodów: *pracownicy przy pracach prostych, pracownicy usług i sprzedawcy, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz specjaliści* osiągnie wartość 12,2%. Natomiast dla pozostałych wskazanych wielkich grup zawodowych miałyby on kształtować się następująco: dla *pracowników biurowych* – 9,0%, *przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników* – 6,8%, *techników i innego średniego personelu* – 6,2%, natomiast dla *operatorów i monterów maszyn i urządzeń* – 2,9%. Dane te oznaczają, że w wymienionych grupach zawodów odsetek pracodawców przewidujących przyjęcia do pracy w 2016 roku był wyższy od odsetka podmiotów przewidujących zwolnienia z pracy w tym samym czasie.

W grupach zawodów *rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy* oraz *siły zbrojne* wskaźnik zatrudnienia osiągnął wartość zerową – oznacza to, że w tych grupach zawodowych nie przewidywano zatrudniania lub poziom przewidywanego poziomu zatrudniania nowych pracowników i zwalniania pracowników dotychczasowych był równoważny.

Wykres 13. Prognozowany wskaźnik zatrudnienia netto w bydgoskich firmach według grup wielkich zawodów w 2016 roku

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

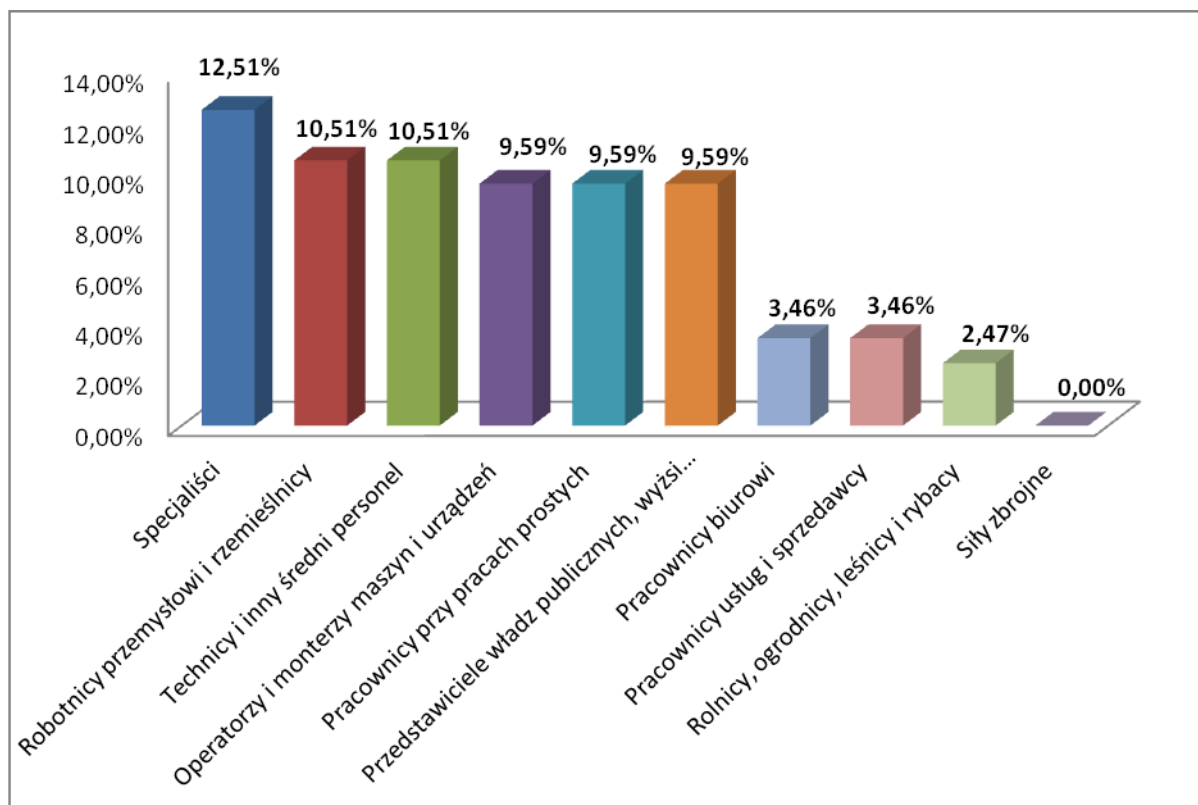
Na obszarze powiatu bydgoskiego niemal dwie trzecie przedsiębiorców uczestniczących w badaniu (65,0%) prognozowało brak zmian w zatrudnieniu w 2016 roku. Pozostali przedsiębiorcy (35,0%) deklarowali zwiększenie zatrudnienia.

Prognozowany wskaźnik zatrudnienia netto w 2016 roku w firmach z terenu powiatu bydgoskiego wyniósł 35%. Pracodawcy przewidywali zatem pozytywne zmiany na lokalnym rynku pracy w tym zakresie.

Uwzględniając wielkie grupy zawodów oraz biorąc pod uwagę przewidywania pracodawców co do zatrudniania w roku 2016 w powiecie bydgoskim na czołowym miejscu pod względem prognozowanego wskaźnika zatrudnienia netto w 2016 roku uplasowali się *specjaliści* (12,5%). Wysoki wskaźnik (ponad 10%) odnotowano również w grupach: *technicy i inny średni personel* oraz *robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy*. Do poziomu 10% przewidywanego wskaźnika zatrudnienia netto zbliżyły się także wskazania trzech grup zawodów: (a) *operatorzy i monterzy maszyn*

i urzędzeń, (b) pracownicy przy pracach prostych oraz (c) przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy. Jedynie w grupie siły zbrojne wskaźnik ten osiągnął wartość zerową.

Wykres 14. Prognozowany wskaźnik zatrudnienia netto w firmach z powiatu bydgoskiego według grup wielkich zawodów w 2016 roku

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Według deklaracji pracodawców z Bydgoszczy w 2016 roku występować będzie przede wszystkim zapotrzebowanie na robotników przemysłowych i budowlanych, w szczególności w zawodach: *spawacz, stolarz, tokarz/frezer obrabiarek sterowanych numerycznie* oraz *ślusarz* (14,3% łącznego zapotrzebowania). Pozostałe zawody, w których prognozowany był wzrost zatrudnienia w 2016 r. przedstawione zostały w tabeli 21. W tabeli tej uwzględniono również cechy i umiejętności istotne dla pracodawców w procesie rekrutacji.

Tabela 21. Zawody, w których przedsiębiorstwa z Bydgoszczy planują zwiększenie zatrudnienia w 2016 roku wraz z istotnymi dla pracodawców cechami i umiejętnościami

Zawody	Istotne dla pracodawców cechy i umiejętności														
	Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	Dodatkowe uprawnienia	Komunikacja ustna/komunikatywność	Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	Planowanie i organizacja pracy własnej	Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	Sprawność psychofizyczna i psychosomatyczna	Współpraca w zespole	Wykonywanie obliczeń	Wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	Wyczerpany zawód	Wywieranie wpływu	Zarządzanie ludźmi/przywódtwo	Znajomość języków obcych
Doradca klienta			x	x		x						x		x	x
Doradca rolniczy															
Kierownik budowy		x		x		x				x		x			x
Kierownik projektu															
Kosztorysant budowlany		x		x		x				x		x			x
Kierowca samochodu ciężarowego															
Opiekun osoby starszej			x						x						x
Operator wtryskarki															
Pozostali lekarze specjaliści	x		x								x				x
Pozostali pracownicy obsługi biurowej															
Recepcjonista	x		x	x		x								x	x
Spawacz		x			x			x							x
Barman															
Specjalista do spraw marketingu i handlu	x		x	x		x									x
Magazynier															
Specjalista do spraw sprzedaży	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x		x	x
Stolarz															x
Technik prac biurowych	x		x	x		x	x		x	x	x	x		x	x
Pozostali pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani															
Tokarz / frezer obrabiarek sterowanych numerycznie					x	x			x	x		x			x
Ślusarz															

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

Pracodawcy z powiatu bydgoskiego prognozują największe zapotrzebowanie w 2016 roku na pracowników w zawodach związanych z obsługą, kontrolą i konserwacją maszyn specjalistycznych: operator koparki, koparko-ładowarki, maszyny papierniczej i spycharki (łącznie 23,5% przewidywanego zapotrzebowania). Ponadto spodziewali się

oni zwiększenia zatrudnienia w 2016 roku w zawodach związanych w handlem (9,7% zapotrzebowania). Głównie dotyczyło to zawodu sprzedawcy oraz technika handlowca.

Tabela 22. Zawody, w których przedsiębiorstwa z powiatu bydgoskiego planują zwiększenie zatrudnienia w 2016 roku wraz z istotnymi dla pracodawców cechami i umiejętnościami

Zawody	Istotne dla pracodawców cechy i umiejętności															
	Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	Dodatkowe uprawnienia	Komunikacja ustna/komunikatywność	Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	Planowanie i organizacja pracy własnej	Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	Sprawność psychofizyczna i psychosomatyczna	Współpraca w zespole	Wykonywanie obliczeń	Wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	Wyuczony zawód	Wywieranie wpływu	Zarządzanie ludźmi/przywódtwo	Znajomość języków obcych	Doświadczenie zawodowe
Sprzedawca	x		x	x		x	x		x	x	x	x				x
Elektryk	x	x		x				x	x			x				
Inżynier elektronik																
Kierownik przedsiębiorstwa telekomunikacyjnego																
Krojczy						x			x			x				x
Monter instalacji i urządzeń telekomunikacyjnych (telemonter)																
Nauczyciel przedszkola																
Operator koparki																
Operator koparko-ładowarki																
Operator maszyny papierniczej																
Operator spycharki																
Pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne			x						x			x				x
Stolarz																
Technik handlowiec	x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	x		x	x
Chemik																
Farmaceuta																
Magazynier	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					x
Rolnik		x			x	x		x								x
Kosztorysant budowlany	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x				x	
Monter / konserwator instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych																
Portier	x		x			x										

Źródło: opracowanie własne PUP w Bydgoszczy 2016 r. na podstawie danych udostępnionych przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, 04.10.2016 r.

5. Podsumowanie

Z analizy danych przeprowadzonej na potrzeby opracowania monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Bydgoszczy oraz powiecie bydgoskim wynikają m.in. następujące ustalenia i spostrzeżenia:

1. Obszar działania PUP w Bydgoszczy w 2015 roku znajdował się w korzystnej sytuacji na tle województwa kujawsko-pomorskiego. Stopa bezrobocia dla miasta Bydgoszczy (5,4%) i powiatu bydgoskiego (8,9%) należały do najniższych w regionie.
2. W 2015 roku zmniejszyła się liczba rejestracji osób bezrobotnych o 9,2% w porównaniu do roku poprzedniego. Łącznie w okresie roku 2015 w PUP w Bydgoszczy zarejestrowano 23 688 osób.
3. W 2015 roku odnotowano spadek liczby wyłączeń z ewidencji urzędu o 2,7% w porównaniu z poprzednim rokiem. Łącznie w analizowanym okresie status osoby bezrobotnej utraciło 28 197 osób.
4. Zmniejszyła się liczba podjęć pracy wśród bezrobotnych w 2015 roku. W porównaniu do 2014 roku było ich o 0,9% mniej.
5. W końcu roku w ewidencji PUP w Bydgoszczy pozostawały 12 304 osoby bezrobotne – 26,8% mniej niż przed rokiem.
6. Do najliczniejszych kategorii bezrobotnych należały: kobiety (54,1% ogółu bezrobotnych według stanu na koniec 2015 r.), osoby powyżej 50 roku życia (33,2%), osoby bez kwalifikacji zawodowych (31,9%) oraz osoby do 30 roku życia (22,1%).
7. Do najliczniej reprezentowanych wśród osób bezrobotnych grup wielkich zawodów w 2015 roku zaliczali się: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (25,9% ogółu bezrobotnych według stanu w końcu 2015 roku), pracownicy usług i sprzedawcy (21,1%), jak i specjaliści oraz technicy i inny średni personel (po 13,3%).
8. W 2015 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy zgłoszono 23 656 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. W tym samym okresie na portalu Zielona Linia udostępnione zostały 3 944 oferty pracy.

Większość miejsc pracy oferowali pracodawcy z Bydgoszczy. Za pośrednictwem urzędu pracy poszukiwano głównie pracowników z grupy robotników przemysłowych i rzemieślników oraz pracowników wykonujących prace proste. Przez Internet zgłaszano zapotrzebowanie przede wszystkim na specjalistów oraz techników i inny średni personel.

9. Uwzględniając podział osób bezrobotnych według elementarnych grup zawodów, najliczniej reprezentowani byli: sprzedawcy sklepowi (ekspedienci) (11,2% ogółu zarejestrowanych w końcu 2015 roku), pomoce i sprzętaczkę biurowe, hotelowe i pokrewne (3,6%) oraz ślusarze i pokrewni (2,5%).
10. Do zawodów generujących długotrwałe bezrobocie, czyli zawodów o najwyższym wskaźniku długotrwałego bezrobocia w Bydgoszczy w 2015 roku należały następujące grupy zawodów: *gospodarze budynków, pracownicy ochrony osób i mienia, pomoce i sprzętaczkę biurowe(hotelowe i pokrewne), malarze budowlani (i pokrewni), robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym*. W powiecie bydgoskim pod tym względem wyróżniali się: pomoce i sprzętaczkę biurowe (hotelowe i pokrewne), krawcy, kuśnierze, kapelusznicy, gospodarze budynków, kucharze i murarze.
11. W trudnej sytuacji na lokalnym rynku pracy w 2015 roku znajdowali się (niska wartość wskaźnika dostępności oferty pracy): średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych, specjaliści ds. zarządzania i organizacji, specjaliści ds. administracji i rozwoju, krawcy, kuśnierze, kapelusznicy oraz operatorzy wolnobieżnych maszyn rolniczych i leśnych. Zgodnie z wartością wskaźnika dostępności ofert pracy we wskazanych zawodach na jedną ofertę pracy przypadało przeciętnie ponad 150 osób bezrobotnych.
12. Do grup zawodów elementarnych o wysokiej dostępności ofert pracy w 2015 roku należeli: (a) spawacze i pokrewni, (b) pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani, (c) sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej/internetowej, (d) masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni oraz (e) elektrycy budowlani i pokrewni.
13. Zawodami deficytowymi w 2015 roku zostały głównie zawody związane z branżą IT: programiści aplikacji, specjaliści do spraw sieci komputerowych,

projektanci i administratorzy baz danych. Ponadto w omawianym okresie występowało zapotrzebowanie na pracowników związanych z handlem: pracowników centrów obsługi telefonicznej, pośredników usług biznesowych gdzie indziej niesklasyfikowanych, pracowników sprzedaży i pokrewnych gdzie indziej niesklasyfikowanych oraz sprzedawców w centrach sprzedaży telefonicznej/internetowej. Zawody związane z branżą IT zaliczały się również do zawodów maksymalnie deficytowych, którymi stali się: projektanci aplikacji sieciowych i multimediiów, specjaliści ds. baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani, administratorzy systemów komputerowych, technicy sieci internetowych.

14. Na lokalnym rynku pracy do zawodów nadwyżkowych w 2015 roku zaliczały się m.in. takie grupy zawodów elementarnych jak: producenci filmowi i reżyserzy, kierownicy w hotelarstwie, kierownicy produkcji w rolnictwie i leśnictwie, tapicerzy, konsultanci i inni pracownicy biur podróży, dyżurni ruchu, manewrowi i pokrewni, układacze towarów na półkach. Maksymalnie nadwyżkowe zawody reprezentowane były w roku 2015 przede wszystkim przez osoby sklasyfikowane jako: ładowacze nieczystości, technicy analityki medycznej, urzędnicy do spraw podatków, kompozytorzy, artyści muzycy i śpiewacy, monterzy izolacji, technicy górnictwa i metalurgii, klasyfikatorzy żywności.
15. Szkoły ponadgimnazjalne z obszaru działania PUP w Bydgoszczy ukończyły w 2015 roku 4 703 osoby. Ponad połowę absolwentów stanowili byli uczniowie z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (52%). Wykształcenie średnie zawodowe posiadało 38,3% absolwentów, natomiast wykształcenie zasadnicze zawodowe osiągnęło 9,8% z nich. Najwięcej bezrobotnych absolwentów odnotowano wśród osób, które ukończyły szkołę zasadniczą zawodową (10,2%). Wśród osób po szkołach umożliwiających zdobycie wykształcenia zasadniczego zawodowego odnotowano odsetek bezrobotnych w wysokości 5,3%, natomiast w przypadku wykształcenia średniego ogólnokształcącego jedynie 0,81%.
16. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych z roku szkolnego 2014/2015 z Bydgoszczy to głównie osoby w zawodach wpisujących się w następujące grupy elementarne zawodów: technicy wsparcia informatycznego

i technicznego, średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych, technicy elektronicy i pokrewni oraz pomocniczy personel medyczny. Natomiast w powiecie bydgoskim byli to sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), technicy wsparcia informatycznego i technicznego oraz średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych, jak i mechanicy pojazdów samochodowych.

17. W badaniu kwestionariuszowym przedsiębiorstw realizowanym przez PUP w Bydgoszczy w 2015 roku uczestniczyło 80 podmiotów gospodarczych. 36 z nich usytuowanych było w Bydgoszczy, a 44 na terenie powiatu bydgoskiego. Głównie były to podmioty małe, tj. zatrudniające od 10 do 49 pracowników (43,8% badanej zbiorowości) oraz mikroprzedsiębiorstwa (37,5%). W próbie poddanej badaniu dominowały firmy prowadzące tzw. pozostałą działalność usługową (42,2% bydgoskich firm i 38,7% firm z powiatu bydgoskiego).
18. Zwiększenie zatrudnienia w 2015 roku deklarowało 30,2% bydgoskich firm i 48,1% firm z terenu powiatu bydgoskiego. Bydgoscy pracodawcy zamierzali zatrudniać przede wszystkim pracowników w zawodach związanych z handlem: doradców klienta, kierowników działu w handlu hurtowym, specjalistów ds. sprzedaży oraz techników handlowców oraz w zawodach technicznych: główny technolog, inżynier automatyki i robotyki, mechaników pojazdów samochodowych, operatorów wtryskarki i pozostałych inżynierów inżynierii środowiska. W powiecie bydgoskim poszukiwano głównie operatorów maszyn: koparki, koparko-ładowarki, spycharki oraz robotników w zawodach: hafciarka, szwaczka maszynowa, introligator, pomocy robotnik drogowy, spawacz i stolarz.
19. W procesie rekrutacyjnym ankietowani pracodawcy korzystali głównie z pośrednictwa Internetu, Powiatowego Urzędu Pracy oraz rekomendacji znajomych.
20. Badani przedsiębiorcy chętnie współpracowali z Powiatowym Urzędem Pracy w Bydgoszczy podczas poszukiwania nowych pracowników zgłaszając do niego znaczną część wolnych miejsc pracy.

21. Blisko połowa bydgoskich pracodawców (45,9%) prognozowała na 2016 rok wzrost zatrudnienia w swojej firmie. Największe zmiany w zatrudnieniu miały nastąpić w zawodach: spawacz, stolarz, tokarz/frezer obrabiarek sterowanych numerycznie oraz ślusarz. W powiecie bydgoskim odsetek pracodawców deklarujących wzrost zatrudnienia w 2016 roku był niższy o 10,9 pkt. procentowych i wyniósł 35%. Przedsiębiorcy z powiatu planowali zatrudnienie głównie w zawodach związanych z operowaniem maszynami i urządzeniami: koparką, koparko-ładowarką, maszyną papierniczą i spycharką oraz w zawodach związanych z handlem.